

Møte onsdag den 1. desember kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 21):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 7)
2. Referat

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Kjell Magne Bondevik og statsråd Thorhild Widvey vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren og det annonserte medlem av Regjeringen er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Hill-Marta Solberg.

Hill-Marta Marta Solberg (A) [10:02:32]: Jeg har et spørsmål til statsministeren.

For kort tid siden la Regjeringen fram perspektivmeldingen, der utfordringene for Norge framover analyseres. Regjeringen beskriver hvor vanskelig det i framtiden vil bli å finansiere fellesgodene, som pensjon, helse og omsorg. Og det vil ikke være rom for nye reformer, ifølge Regjeringen. Samtidig går Regjeringens politikk ut på å svekke felleskassa gjennom stadige skattelettelse. I skattemeldingen, som ble lagt fram i vår, lover Regjeringen nye 16 milliarder kr i skattelettelse.

Ser ikke statsministeren at dette er dobbeltbudskap? På den ene side sier han til folk at de må finne seg i å jobbe mer og kanskje få innstramming i pensjonen, det vil kanskje bli nødvendig å betale mer for helsetjenestene, osv., og på den annen side sier statsministeren og Regjeringen at nye skattelettelse, *det* er det rom for.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:03:43]:

Nei, dette er ikke noe dobbeltbudskap. For det første har Arbeiderpartiet i så tilfelle selv stått for et dobbeltbudskap. De har jo stemt for rundt 13–14 milliarder kr i skatte- og avgiftslettelse i denne perioden, så hvis det skulle ødelegge velferdssamfunnet, har Arbeiderpartiet bidratt sterkt. Det har selvsagt ikke skjedd.

I budsjettet for 2005 foreslår Regjeringen en økning i velferdsordninger på bortimot 10 milliarder kr, mens netto skatte- og avgiftslettelse blir på 1,6 milliarder kr. Det

er altså seks ganger så mye i økning til velferd som til skattelette. Da må ikke representanten Hill-Marta Solberg framstille det slik at vår skattepolitikk gjør en utvikling av velferdssamfunnet umulig. For det annet opererer hun med 16 milliarder kr i skattelette neste periode. Hun glemmer da å trekke fra det vi regner med å få inn på den nye utbytteskatten, som for øvrig er blitt vedtatt sammen med Arbeiderpartiet, så nettoen er rundt 3–4 milliarder kr lavere. Jeg ber om at en merker seg det.

Når det gjelder pensjoner, har Hill-Marta Solberg mer enn noen annen understreket hvor viktig det er å få til en reform som gjør at pensjonssystemet blir økonomisk bærekraftig. Hensikten med det er jo å skape trygghet for framtidige pensjonister. Hill-Marta Solberg var medlem av den kommisjonen som fortjenstfullt la fram en innstilling. Jeg regner med at hun står bak det hun der har vært med på å foreslå.

Hill-Marta Solberg (A) [10:05:24]: Jeg er fullt klar over at også Arbeiderpartiet har stemt for noen skattelettelse. Det er dog en betydelig forskjell. Regjeringen skryter av at de har fått gjennomført 23 milliarder kr i skattelettelse så langt. Hvis statsministeren nå mener at det er 12 milliarder kr som gjenstår, er det fortsatt en svær forskjell.

Regjeringens budskap er ofte at det er en sammenheng her: Skattelettelsene skal gi vekst, de skal gi arbeidsplasser. Da statsminister Bondevik sist overtok regjeringmakten, var det 60 000 arbeidsledige. Nå er det 100 000. Videre hører vi ofte at skattelettelse skal skape mer velferd. Men virkeligheten er ikke slik ute. Hver dag kuttes det over en lav sko. Det kuttes i eldreomsorg, fritidsklubber legges ned, det kuttes i skolen, osv. Dette er ikke et budskap som harmonerer med det statsministeren nå sier.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:06:18]:

For det første er det slik at det meste av det som er gitt i skatte- og avgiftslettelse, har gått til næringslivet, til bedriftene. Det har vært for å sikre og skape nye arbeidsplasser. Uten disse lettelsene hadde trolig ledigheten vært høyere. Den har nå begynt å gå ned. Regjeringens økonomiske politikk virker. Det er en optimisme i næringslivet. Investeringene øker, sysselsettingen øker.

For det annet: En ny skattereform må smøres med skattelettelse hvis den skal bli rettferdig. Det gjorde Arbeiderpartiet ved sin reform i 1992 – relativt sett like mye som det vi har foreslått nå i 2004. Hovedpoenget med den nye skattereformen, som Arbeiderpartiet dessverre ikke følger skikkelig opp, er at de som har store kapitalinntekter, skal betale like mye i skatt som de som har tilsvarende lønnsinntekter. Men Arbeiderpartiet vil beholde en forskjell i marginals-katten, altså friste rikfolk til å lure seg unna skatt. Det er konsekvensen av Arbeiderpartiets skattepolitikk. Den synes jeg er usosial.

Presidenten: Presidenten vil tillate fire oppfølgings-spørsmål – først Ranveig Frøiland.

Ranveig Frøiland (A) [10:07:33]: Den viktigaste drivkrafta til vekst og velferd dei siste 30 åra har jo vore at kvinner har kome ut i arbeid. Kvinner spør etter velferdsordningar som barnehagepolitikk og skulefritidsordningar – gode kommunale velferdsordningar. Ser ikkje statsministeren at alle dei breva som kjem frå kommunepolitikarane no, om ulike kutt i alle desse ordningane, f.eks. kan føra til at kvinner igjen vil måtta gå heime og ikkje vera med og skapa vekst og velferd? Dei spør ikkje etter lettar i toppskatten, men dei spør etter velferdsordningar for sine born og sine foreldre. Det er det som vert faren no, at det vert kutt i alle desse velferdsordningane, på grunn av at ein skal gje store, usosiale skattelettar til dei som er rike.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:08:27]: Den sammenhengen er ikkje riktig. Det vi gjør med toppskatten, gjør vi for å få et rettferdig skattesystem, slik at de med store kapitalinntekter ikke skal slippe billigere enn de med lønnsinntekter. Det er tydeligvis Arbeiderpartiet i hvert fall delvis imot. De er for utbytteskatten, men de vil ikke ha en lik marginalsatt. Altså: Noen av de rikeste i Norge skal kunne slippe billigere med hensyn til skatt. Det går Arbeiderpartiet inn for.

Jeg er helt enig i at det er viktig at kvinnene kommer ut i arbeidslivet – de som ønsker det. Vi ønsker valgfrihet gjennom barnehageplasser og kontantstøtte. Arbeiderpartiet ønsker ensretting og ikke valgfrihet.

Hvis vi ser på det norske velferdssamfunnet i dag i forhold til en del tiår tilbake, er det ingen tvil om at det har skjedd veldig mye positivt. Men fortsatt er det problemer i mange kommuner når det gjelder velferdstilbud. Derfor styrker vi kommuneøkonomien gradvis. Økningen i 2004, etter Regjeringens forslag, var den største vi har hatt på mange år, og større enn de aller fleste år under Arbeiderpartiet. Neste år blir det også ganske bra.

Presidenten: Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [10:09:36]: Jeg skal ikke henge meg på de feilaktige påstandene fra Arbeiderpartiet om hvor farlig det er med skattelette. Jeg har tenkt å følge opp perspektivmeldingen, for det er en nyvinning i stedet for langtidsprogrammet hvor man altså prøver å stå inn i fremtiden. Statsministeren har jo mange års erfaring med å behandle langtidsprogrammer i Stortinget. Jeg kunne godt tenke meg at han reflekterte litt over tidligere erfaringer med langtidsprogram, hvor man i et femtiårsperspektiv spekulerer eller spør om hva som vil skje med nasjonen. Er det ikke slik at hvis man skuer litt tilbake og leser gamle langtidsprogram, ser man at mange av påstandene om behovet for innstramminger, endringer osv. ofte har vist seg å være feilaktige, rett og slett fordi det har oppstått hendelser i økonomien, kanskje noe overraskende, som faktisk har gitt oss nye vekstmuligheter, nye bein å stå på, som gjør at den litt skumle fremstillingen som ligger i den eksisterende perspektivmeldingen, kanskje ikke blir helt riktig?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:10:47]:

Det er riktig at det har skjedd ting som har forandret den økonomiske situasjonen i Norge på en positiv måte. Det var selvsagt først og fremst på grunn av funn av olje og gass på vår kontinentalsokkel. Men det er veldig farlig å gamble med framtidige generasjoners velferd og håpe at et eller annet lignende skal skje igjen. Det vil ikke denne ansvarlige regjering gjøre. At vi må gjøre noe med pensjonssystemet, synes vi er opplagt, selv om kanskje ikke Fremskrittspartiet ser det.

Hvis en tar med alle i Norge, også de som dør før pensjonsalder, jobber vi i dag nesten ti år mindre enn da pensjonssystemet ble innført på slutten av 1960-tallet – og vi er pensjonister i ti år mer. Tar en med bare de som når pensjonsalderen, er forskjellen nå, tror jeg, ca. sju år. Det gjør at nå er det langt færre som betaler inn, og langt flere som tar ut. Det får systemet til å bryte sammen. Jeg ønsker at det i framtiden skal sikres pensjoner. Da må vi gjøre noe med systemet – og ikke gamble.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgingsspørsmål.

Øystein Djupedal (SV) [10:12:00]: Den eneste naturlige forklaring på det resonnementet statsministeren nå gav, er at man ikke må gi ytterligere skattelettelse, for da blir det mindre penger til å betale pensjon i framtiden.

En rekke økonomiske miljøer framhever nå velferdsstaten som en viktig forutsetning for økonomisk vekst – senest World Economic Forum, som har framhevet de fire nordiske land blant de seks mest konkurransedyktige i verden. Grunnen til det er at velferdsstaten tar store deler av kostnadene for næringslivet – bygger ut infrastruktur og gir mennesker muligheter som et annet system ikke gjør. Det Regjeringen nå velger, er ensidig fokusering på skattelettelse som et virkemiddel for å få et konkurransedyktig næringsliv og – som Regjeringen ser det – et bedre samfunn. Men dette er åpenbart feil. Velferdsstaten er den viktigste forutsetning både for et konkurransedyktig næringsliv og for et velfungerende samfunn.

Mine spørsmål til statsministeren er: Hvorfor mener han at alle disse framstående økonomer som mener at dette er et helt viktig og avgjørende fundament, tar feil? Og hvorfor mener man, ut fra en ren ideologisk begrunnelse, at skattelettelse er bedre enn f.eks. å bruke disse pengene, 16 milliarder kr, til pensjoner, til skole, til barnehager, til eldreomsorg – til alt det vi synes egentlig er viktigere enn skattelette?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:13:12]:

Nå har jeg skjont at SV ikke synes at skattenivået, i hvert fall i 2004, er så forferdelig galt, for de har tenkt å beholde det hvis de kommer i regjering. Det har i stor grad vært med på å trygge arbeidsplasser. Det er en viktig velferdspolitisk oppgave. Vi har bevist at vi kan kombinere skattelette med å bygge ut velferden. Det har denne regjeringen gjort i et rekordtempo. Men det er helt feil

å framstille det slik at Regjeringen tror at skattelette er det eneste virkemidlet for å skape vekstkraft i samfunnet. Hvor har Djupedal det fra? Vi satser mer enn noen gang på forsknings- og utviklingsarbeid. Vi har opprettet Innovasjon Norge, som er en samordning og en styrking av virkemiddelapparatet. Vi fører en ansvarlig økonomisk politikk, som gjør at renten er rekordlav, og kronekursen har igjen blitt mer konkurransedyktig. Dette er en helhetlig politikk for å skape vekstkraft i Norge. Derfor har vi også heldigvis lavere arbeidsledighet enn de fleste andre land, selv om den fortsatt er for høy.

Presidenten: Morten Lund – til oppfølgingsspørsmål.

Morten Lund (Sp) [10:14:26]: Dagens regjering vil nok bli husket som skattelette- og shoppingregjeringen.

SSB og Norges Bank har sammenlignet den økonomiske utviklingen under Bondevik I-regjeringen og under Bondevik II-regjeringen. De har funnet at under Bondeviks andre regjering har veksten i husholdningenes forbruk vært nesten 50 pst. høyere enn under Bondevik I. Når det gjelder det offentlige forbruket, har det gått motsatt veg. Nå er det slik at husholdningenes forbruk under Bondevik II har økt med 18 pst., det offentlige forbruket med 9 pst. Inkludert i veksten i det offentlige forbruket er skyhøye utgifter til førtidspensjonering, til uføretrygding og til ledige. Det siste kaller da statsministeren satsing på velferd. Det at folk presses ut av arbeidslivet, ut av inntektsgivende aktivitet, og at det offentlige må dekke det folk trenger for å leve, det kaller statsministeren for satsing på velferd.

Spørsmålet mitt til statsministeren er: Var Bondevik I-regjeringen helt på jordet når det gjaldt den økonomiske politikken?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:15:33]:

Da Samarbeidsregjeringen overtok, var det mange ting i norsk økonomi som var i ferd med å gå feil vei. Regjeringen måtte føre en stram økonomisk politikk for å rette dette opp. Nå går det riktig vei. Sysselsettingen øker – jeg håper Morten Lund er positiv til det – investeringslysten øker, optimismen øker, FN har fire år på rad, alle de år denne regjeringen har sittet, kåret Norge til verdens beste land å bo i. Men det høres jo ikke sånn ut når vi hører representanten Lund.

Mange kommuner sliter likevel tungt økonomisk, derfor tar vi også sikte på gradvis å styrke kommuneøkonomien. Vi har en demografisk utvikling, med stadig flere eldre, som gjør at dette er nødvendig.

Regjeringen har sagt at vi fortsetter avtalen om et inkluderende arbeidsliv, nettopp for å motvirke det Lund sa, nemlig at arbeidstakere føler seg presset ut av arbeidslivet. Vi ønsker å inkludere også funksjonshemmede og andre som kan ha vanskeligheter med å komme inn i arbeidslivet. Og det begynner å bli konkrete resultater også der.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP) [10:16:49]: Jeg vil gjerne stille et spørsmål til statsministeren om den nesten glemte konflikten i arbeidslivet, mellom heismontører og heisfirmatene, som nå begynner å få virkning også for eldre og funksjonshemmede. Det kommer nå stadig meldinger om at eldre mennesker som ikke kan gå trapper – det samme gjelder selvsagt rullestolbrukere – får store problemer i bygninger hvor heisen står.

Dette er en fastlåst konflikt, som også fører til stadig større menneskelige problemer. Jeg vil gjerne vite hvordan Regjeringen vurderer dette. Her er det en fastlåst konflikt og en aktiv fagforening som kynisk utnytter sitt monopol, og som prøver å bevare sitt monopol ved aktivt å hindre konkurranse innen denne bransjen – som vi er vant til på andre områder. Om ikke virkningene er så store økonomisk for staten som når man ellers griper inn i konflikter, så er det her mange eldre og funksjonshemmede som begynner å få betydelige problemer. Hva er Regjeringens syn på denne konflikten?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:17:55]:

Vi har registrert at denne konflikten er fastlåst og har gått over flere måneder nå. De som skal følge situasjonen, gjør det. Jeg vil ikke her og nå varsle tvungen voldgift, for det er jo som kjent kriterier for når en regjering mener at tidspunktet måtte være kommet for at så skjer. Men vi er klar over at her er det en monopolsituasjon. Det er mye av dette det kan være grunn til å se nærmere på når denne konflikten forhåpentligvis er over. Det er klart at i den grad dette begynner å ramme folks helse f.eks., er det grunn til i høyeste grad å vurdere om noe – og i tilfelle hva – skal gjøres. Men vi har generelle kriterier i arbeidslivet vårt for konfliktløsning og for eventuell bruk av tvungen voldgift. Det ville være galt av statsministeren over talerstolen å annonsere noe slikt. Men jeg kan forsikre om at de som skal følge med på hvilke konsekvenser konflikten får, gjør det.

Carl I. Hagen (FrP) [10:19:02]: Jeg takker statsministeren for hva jeg vil velge å kalle et halvpositivt svar, ved at Regjeringen da i hvert fall vil se på situasjonen og vurdere den meget nøye. Vi er jo kjent med at i andre situasjoner hvor det ikke har vært oppfyllelse av de kriteriene som de internasjonale konvensjoner pålegger, bl.a. når det gjelder sokkelen, har Regjeringen allikevel gått til tvungen lønnsnemnd på grunn av økonomiske utsettelse av statlige inntekter, men det har altså ikke vært fare for liv og helse. I denne konflikten er det vel heller ikke fare for liv og helse, men for en lang rekke mennesker rundt omkring i eldreinstitusjoner er situasjonen den – jeg kjenner ikke helt situasjonen i våre sykehus – at de begynner å få redusert livskvalitet, og det må vel bety at helseproblematikken er inne i bildet. Vi kan ikke bare passivt se på en fastlåst situasjon som går ut over eldre menneskers livskvalitet. Så jeg håper Regjeringen aktivt nå vil vurdere situasjonen mer inngående og innhente de nødvendige rapporter om situasjonen.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:20:07]:

Det gjør vi. Og vi har jo tilsynsorganer som følger konsekvensene av en streik, og de rapporterer til ansvarlige departement. Jeg skal sørge for på nytt at en her er oppdatert og virkelig vurderer konsekvensene som nå etter hvert brer seg av en veldig langvarig, beklagelig konflikt.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:20:38]: Jeg blir faktisk ikke helt beroliget når statsministeren gjentar at man følger konflikten nøye. Det har man altså gjort nå i flere måneder. Dette dreier seg først og fremst om en gruppe som har monopol. Ingen andre har for så vidt anledning til, uten den nødvendige kompetansen, å gå inn i dette markedet. Og da blir det særdeles uheldig når enkeltgrupper faktisk over tid kan bidra til å lamme deler av samfunnet på denne måten. Det er klart at det verken for statsministeren eller for meg vil være veldig problematisk at heisen står, vi har alle godt av mosjon, selv om statsministeren skal opp – hvor mye er det – 20 etasjer før han er på jobb. Men det blir et problem når vi altså nå får rapporter om at eldre og funksjonshemmede mennesker faktisk ikke kommer seg ut på grunn av at heisene står. Vi så senest en reportasje på TV i går om rullestolbrukere som blir tvunget til å sitte inne fordi de ikke har andre utganger enn via heis. Og da begynner faktisk situasjonen å bli langt mer alvorlig. Derfor vil jeg anmode statsministeren om å ta affære ganske raskt.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:21:45]:

Ja, jeg er selvsagt klar over at konflikten for det første skaper irritasjon for mange av oss. Det er det mange av oss som kan og må leve med – og jeg har gått mine 16 etasjer opp til kontoret også i dag – men jeg er klar over at for andre er dette i ferd med å bli et betydelig problem. Jeg kan forsikre om at vi ikke bare følger dette passivt, vi vurderer selvsagt hele tiden situasjonen. Men vi må også opptre slik at vi ikke kommer i konflikt med lovgivning, internasjonale regler og ILO. Innenfor den rammen må en ansvarlig regjering arbeide.

Men jeg kan forsikre om at også vi synes dette er problematisk. Jeg er enig med Siv Jensen, jeg tror monopol-situasjonen er noe vi skal sette søkelyset på. Og så vidt jeg vet, har de streikende heisarbeiderne også et eget selskap, som er i arbeid i denne streikeperioden. Her kan det være mangt å se på.

Presidenten: Karin Andersen – til siste oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:22:52]: Det er sjølsagt fryktelig ille når funksjonshemmede og eldre blir rammet av en streik. Men grunnen er at vi har grådige arbeidsgivere som ikke vil at norske lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde i Norge. Det er det saken dreier seg om, ikke – som statsministeren sier – om en monopolsituasjon.

Statsministeren og Regjeringen kunne ha bidratt til at norske arbeidstakere hadde vært mye tryggere på at de hadde lønn det går an å leve av, og bidratt til arbeidsforhold i framtida som ikke tar helsa til folk. Derfor har jeg lyst til å utfordre statsministeren på området sosial dumping. Det er mange forslag – som bl.a. SV har fremmet – som ville ha sikret mye bedre mot sosial dumping enn det Regjeringen vil være med på.

Hvorfor er ikke Regjeringen helt tydelig på at norske lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde i Norge, at det ikke skal være tillatt med sosial dumping? Hvorfor vil ikke Regjeringen sikre alle de tiltakene som må til for at dette skal bli en realitet? Da vil slike streiker være unødvendige i framtida.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:23:58]:

Når det gjelder årsakene til konflikten blant heismontørene, er det nok ulike syn på det. Jeg skal ikke ta parti for arbeidstaker eller for arbeidsgiver i denne konflikten. Det bør i hvert fall ikke en statsminister gjøre.

Jeg er selvsagt generelt enig i at alle nordmenn skal ha en lønn til å leve av, og de som ikke har et inntektsgivende arbeid, skal ha andre ordninger som gjør at de kan leve av sin økonomi.

Vi er like mye imot sosial dumping som det representanten Karin Andersen er. Vi har ment å sikre oss mot dette i forbindelse med utvidelsen av EØS-området, som kom med EU-utvidelsen. Vi skal selvsagt evaluere hvorvidt vi synes dette fungerer godt nok, eller om vi opplever eksempler på sosial dumping. Da vil vi reagere.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV) [10:25:08]: Jeg vil gjerne stille statsministeren et spørsmål.

Lederen i Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, har vært på signingsferd i Rogaland. Der sa han i en tale til Hå og Time lokallag av Kristelig Folkeparti i forrige uke følgende:

«I dag foregår det et formidabelt angrep på vår kristne kulturarv. Sterke krefter arbeider for å erklære det norske samfunnet verdinøytralt» og kjønnsnøytralt.

«De dekker seg bak fine ord om antidiskriminering og toleranse.»

«Det de i realiteten gjør, er å gå til angrep på en tusenårig kulturarv – røttene til vårt moderne samfunn.»

Er statsministeren enig i at det foregår «et formidabelt angrep» på vår kristne kulturarv?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:25:54]:

Det er ingen tvil om at det finnes dem som går til et slikt angrep. Jeg synes Human-Etisk Forbund er mest typisk i så måte, og de vedstår seg dette. De har et annet livssyn og ønsker ikke at den kristne kulturarv skal være nedfelt – som den er – i vår grunnlov, i vår barnehagelov og i vår opplæringslov. Dette har de gitt skarpt uttrykk for i flere dager nå, og da må de tåle å bli motsagt, som bl.a. Høybråten har gjort.

Utgangspunktet for den debatten er diskusjonen om formålsparagrafen i barnehageloven. Den er vedtatt av Stortinget for mange år siden og har etter mitt syn funget godt. Kloke barnehagepedagoger klarer å kombinere en viderefremidling av kristne verdier – noe som bl.a. skjer i barnehagene i disse førjulstider – ved å vise respekt for dem som har en annen livssyns- og kulturbakgrunn. Regjeringen ser derfor ingen grunn til å forandre denne formålsparagrafen.

Det er det tydeligvis andre som gjør. Human-Etisk Forbund ønsker at henvisningen til vår kristne kulturarv skal fjernes. Det tror jeg klart er i strid med det et stort flertall i folket mener. For eksempel står 86 pst. av det norske folk i Den norske kirke, og en del andre står i andre kristne trossamfunn. Jeg tar disse menneskene på alvor. Jeg tror de mener noe med det. Da bør ikke et mindretall bestemme over et flertall. Men i et demokrati skal flertallet verne om og ta hensyn til mindretall. Det mener jeg skjer utmerket i dag, både i skole og i barnehage.

Men de som går til angrep på at vi skal ha denne forankringen i vår kristne kulturarv, må tåle motstøt, slik Høybråten har gjort.

Kristin Halvorsen (SV) [10:27:58]: Jeg synes det er ganske oppsiktsvekkende at statsministeren stiller seg helt og fullt bak det språket som Høybråten bruker.

Vi som er medlemmer av statskirken, som har trådt våre barnesko i søndagsskolen, som har slitt ut mang en flanellograf, men som likevel mener at kirke og stat bør skilles – noe også Kristelig Folkeparti mener, og Kirkens eget utvalg ønsker en annen kobling mellom kirke og stat – synes det er drøy språkbruk når Høybråten sier at hvis man går videre på dette sporet, så er det å være verdinøytral. Sverige har avviklet sin ordening. Er Sverige et verdinøytralt samfunn? FN har sagt at den måten KRL-faget i Norge er utformet på, er i strid med menneskerettighetene. Er FN verdinøytralt?

Jeg ønsker statsministerens klargjøring av nettopp dette punktet. Er det virkelig slik at vi som ønsker at Norge skal bli mer lik andre land og skille kirke og stat – vi er det eneste landet i Europa med en statsreligion – ikke har verdier?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:29:08]:

Svaret på det er nei. Kristin Halvorsen trekker nå inn kirke-stat-debatten. Det er en noe annen debatt, selv om det kan være forbindelseslinjer.

Det er ikke riktig å si at Kristelig Folkeparti går inn for å skille stat og kirke, slik Kristin Halvorsen, tror jeg, sa. Vi har sagt at vi ønsker en ny ordening, dvs. en større frihet for Den norske kirke, men ikke et skille. Men jeg respekterer at SV gjør det, og det kan også være gode grunner for et slikt standpunkt. Det behøver ikke nødvendigvis bety at en fjerner enhver henvisning til vår kristne kulturarv i vår lovgivning, selv om en skulle finne ut at en vil skille stat og kirke.

Den kristne kulturarven står sterkt i det norske folk, som Kristin Halvorsen selv er et eksempel på, som har

trådt sine barnesko i søndagsskole. Det har ingen av oss tatt skade av, tvert imot.

Kristin Halvorsen (SV) [10:29:56]: Jeg vet ikke det! (Munterhet i salen)

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:29:59]:

Jeg er også klar over at det kan være de som står for andre verdier enn de kristne. Det betyr ikke at de er verdinøytrale, men de slås for andre verdier. Det er ingen tvil om at Human-Etisk Forbund går til et angrep på vår kristne kulturarv.

Når det gjelder KRL-faget, er det en ganske annen debatt. Men det får jeg ikke tid til å svare på nå.

Presidenten: Nei, det får statsministeren ta i neste runde, for nå har Rolf Reikvam bedt om oppfølgingsspørsmål – og det går antakeligvis i det samme sporet.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:30:22]:

Kanskje jeg da kan få anledning til å svare på det siste spørsmålet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Rolf Reikvam.

Rolf Reikvam (SV) [10:30:27]: Statsministeren må nok prøve å svare på det spørsmålet som jeg stiller.

Begrepet «den kristne kulturarven» har statsministeren brukt nå gang på gang uten å prøve å definere hva han legger i det. Jeg går ut fra at den kristne kulturarven må være summen av det Den norske kirke har stått for, og det de kristne organisasjonene har stått for, opp gjennom historien. Og det er mye rart, det vet statsministeren også. Jeg går ut fra at han ikke definerer den kristne kulturarven på den måten at det er summen av det Kirken har stått for. Det må være en annen måte å definere den kristne kulturarven på, og det synes jeg statsministeren skal prøve på, for den kristne kulturarven og kristne verdier kan ikke være det samme. Kristne verdier i vår tid er noe annet enn den kristne kulturarv. Derfor er det en gedigen tildekking når statsministeren gang på gang viser til «den kristne kulturarv» uten å prøve å definere hva som ligger i det. Det kan i hvert fall ikke ha noe med formålsparagrafer i grunnskolen eller i barnehagen å gjøre.

Min utfordring er at statsministeren definerer hva som ligger i begrepet «den kristne kulturarv», og forklarer oss sammenhengen mellom denne og eventuelle formålsparagrafer.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:31:32]:

Formålsparagrafen i gjeldende barnhagelov, som Regjeringen ikke ser noen grunn til å endre, lyder:

«Barnehagen skal hjelpe til med å gi en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier.»

Det synes jeg er en god formulering. Det er i rammeplanen for barnehagevirksomheten nærmere innholdsbestemt hvordan en mener at barnehagepersonalet skal praktisere dette. Her er det sagt en del om de kristne

grunnverdier, eksemplifisert til etiske grunnverdier, og de finner vi i stor grad bl.a. i de ti bud. Mange av dem er felleseie, også med dem som ikke har et kristent grunn-syn. Da tenker jeg spesielt på de sju siste, altså de som går på mellommenneskelige forhold.

Videre sier rammeplanen at det er naturlig å markere den kristne kulturarv – da kommer jeg inn på den – ved å markere religiøse tradisjoner og høytider, slik det bl.a. gjøres rundt om i barnehagene i disse dager. Jeg tror det store flertallet av det norske folk ønsker det. Jeg tror derfor ikke Reikvam trenger å gjøre dette mer problematisk enn det er. Dette er definert i barnehageloven og i rammeplanen for barnehagene.

Presidenten: Carl. I. Hagen – til oppfølgingsspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP) [10:32:45]: Jeg er glad for de synspunkter som statsministeren nå fremhever, og for at han gjør det. Jeg deler også i hovedsak holdningene når det gjelder det Høybråten har sagt, men jeg ville kanskje ha ordlagt meg på en noe mer forsiktig og mindre bastant måte. (Munterhet i salen)

Bakgrunnen er, som statsministeren riktig sier, bl.a. formålsparagrafen i barnehagene. Der er jeg også glad for at vi har det samme standpunktet som Regjeringen. Men i kjølvannet av denne debatten har det dukket opp et nytt tema, nemlig at SV vil fjerne den juridiske retten for Kirken til å foreta vigslar. Det forbauser vel ingen, men når regjeringsspartiet Venstre så varmt forsvaret at Kirken skal fratas vigslarretten, for å gjøre det enklere å likestille heterofile og homofile ekteskap, som de ønsker, blir jeg ganske forbauset.

Jeg vil gjerne spørre statsministeren: Hva er Regjeringens syn på vigslarretten? Vil det være aktuelt for Regjeringen å støtte et ønske om å frata Kirken den juridiske vigslarrett?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:33:54]:

Nei, Regjeringen har ingen planer om det. At Venstre har ment dette lenge, er ingen sensasjon. Det mente de vel også før de gikk inn i regjering. Det har ikke forandret Regjeringens standpunkt, og kommer ikke til å gjøre det.

Nå er dette for så vidt en interessant debatt. Det er også mange innenfor Den norske kirke selv som mener at det hadde vært fornuftig at selve vigslarretten ikke lå til Kirken og andre trossamfunn, men at en etter vigslarretten kan få en kirkelig velsignelse. Selv er jeg av dem som mener at dagens ordning fungerer godt. Det er veldig mange som ønsker den. Jeg ser ingen grunn til å forandre den.

Jeg kan gjerne sitere biskop Gunnar Stålsett, som i dagens Dagbladet sier:

«Den vakre rammen rundt en kirkelig vielse er et gode som ikke må tas fra folk.»

Det er statsministeren for sin del enig i. Det er også interessant at en aktiv SV-er, nemlig generalsekretæren i Kirkens Bymisjon, Helen Bjørnøy, gir uttrykk for tilsva-

rende synspunkter i avisen Vårt Land i dag. Så dette har bred støtte.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [10:35:09]: Jeg har også et spørsmål til statsministeren.

Kristelig Folkeparti var imot helsereformen, ikke minst fordi Kristelig Folkeparti mente at reformen ville føre til en betydelig sentralisering. For å motvirke sentralisering valgte regjeringen Stoltenberg å organisere statens eierskap til sykehusene gjennom fem helseregioner. Det er viktig at folk kan føle størst mulig nærhet til dem som styrer.

Helseministeren har flagget én hovedsak etter at han ble utnevnt, nemlig at han ser det som viktig å få fjernet grensene mellom Helse Øst og Helse Sør. Helseministeren synes å ønske en helseregion bestående av over halvparten av landets innbyggere, med ti av landets fylker, som strekker seg fra Engerdal til Arendal.

Kjell Magne Bondevik var bekymret for sentralisering av makt da reformen ble vedtatt. I dag leder Kjell Magne Bondevik en regjering der helseministeren åpenbart planlegger en gigantisk helseregion for hele Sør-Norge. Vil statsministeren gripe inn og stoppe disse planene?

Statsministeren Kjell Magne Bondevik [10:36:11]:

For det første skal helseministeren svare på et spørsmål i den ordinære spørretimen i dag fra representanten Bjarne Håkon Hanssen om akkurat dette, men jeg kan godt foregripe det, når det også kommer i spontanspørretimen.

Det er riktig at mitt parti og jeg selv var imot reformen. Jeg mener at det regionale nivået fortsatt burde ha styrt sykehusene. Jeg ser faktisk at det er de som begynner å diskutere dette igjen, bl.a. i forbindelse med en annen inndeling av regionene. Men det får vi komme tilbake til. Vi forvalter den vedtatte reform så godt vi kan.

Det er foretatt en utredning når det gjelder samordning av sykehusene i hovedstadsområdet. Noe av problemet er at det går et skille mellom Helse Sør og Helse Øst tvers gjennom hovedstaden – så vidt jeg vet mellom Ullevål og Rikshospitalet, hvis jeg ikke tar feil. Det kan ha skapt en del samordningsproblemer, som er utgangspunktet for denne utredningen. Et av alternativene er at en slår sammen Helse Sør og Helse Øst, men det finnes også andre alternativer, bl.a. avtalebaserte samarbeidsmodeller.

Regjeringen har ikke konkludert. Vi synes vi plikter å behandle en utredning som har kommet på grunn av problemer, spesielt i hovedstadsområdet, men Regjeringen har ikke konkludert med en sammenslåing av de to nevnte helseregionene.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [10:37:46]: Jeg takker for svaret.

Helseministeren har jo sagt at det går en Berlin-mur gjennom Oslo. Det må jeg si at jeg synes er en merkelig språkbruk. Det er i hvert fall en fornærmelse mot dem

som en gang har opplevd konsekvensene av Berlin-muren, å få beskrevet samarbeidsproblemer mellom sykehusene i Oslo som tilsvarende det folk i Berlin opplevde. Det er en vesentlig forskjell mellom situasjonen i Berlin og situasjonen mellom Helse Øst og Helse Sør, nemlig den at Helse Øst og Helse Sør har en felles sjef: helseministeren. Så hvis det er slik at helseministeren mener at det er dårlige samarbeidsforhold i Oslo, får helseministeren ta styring.

Er det slik at helseministeren nå, i motsetning til tidligere, da han var næringsminister og kjent som ministeren uten verktøy i verktøykassa, er i ferd med å bli helseministeren som har en stappfull verktøykasse, men som nekter å bruke det verktøyet som ligger i kassa?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:38:45]:

Nei, det gjør han selvsagt ikke. Det er jo derfor dette har blitt utredet, og derfor det har kommet opp ulike forslag til hvordan en kan styrke samordningen i hovedstadsområdet – jeg håper også Bjarne Håkon Hanssen erkjenner at det er behov for en bedre samordning når skillet går tvers gjennom hovedstaden. Men det betyr ikke at en nødvendigvis trenger å slå disse to regionene sammen. Det har ikke Regjeringen tatt standpunkt til, for vi skal vurdere denne utredningen og hvordan vi kan styrke samordningen på en best mulig måte. Det finnes verktøy, verktøykassa er der, og Regjeringen vil bruke den. Hvilket verktøy vi vil bruke, skal vi i nær framtid avgjøre.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Asmund Kristoffersen.

Asmund Kristoffersen (A) [10:39:39]: Etter det svaret som ble gitt her, er det fortsatt to forhold som forundrer meg og Arbeiderpartiet.

Det er for det første at Regjeringen nå tukler med en av bærebjelkene i norsk helsevesen, den regionale inndelingen som sikrer en viss nærhet mellom befolkningen og sykehusene.

For det andre: Vi som ikke hører til i Regjeringens korridorer, har måttet gjennomføre et detektivarbeid for å finne ut hva som faktisk er på gang. Inndelingen av Norge i helseregioner har både en stor prinsipiell og en nasjonal betydning, så spørsmålet om å forandre burde helt fra starten av vært både åpent og inkluderende i forhold til sykehusene selv, i forhold til det politiske miljø i Stortinget og i forhold til kommuner og fylker.

Da blir spørsmålet mitt: Er statsministeren tilfreds med at Regjeringen ikke har tatt med de berørte partene i den prosessen som burde ha vært åpen, før Regjeringen tar sin beslutning?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:40:47]:

Jeg er ikke kjent med at dette skulle være en veldig lukket prosess. For det første har Regjeringen i statsbudsjettet for 2005, som nå er til behandling, gitt en orientering om at det pågår et utredningsarbeid for en bedre koordinering av spesialisthelsetjenesten i hovedstadsområdet, og at vi tar sikte på å legge fram våre vurderinger i

forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Så dette blir ikke noen lukket prosess. Stortinget blir involvert i den, nettopp fordi jeg er enig i at det er et stort og viktig spørsmål.

For det andre har det faktisk vært avholdt fire høringsmøter med ulike aktører om dette, så det er ikke slik at en ønsker å holde de berørte utenfor – tvert om, de er jo trukket inn på høringsmøter. Så jeg har litt vanskelig for å skjønne at Kristoffersen har inntrykk av at dette er en veldig lukket prosess – det er redegjort for i statsbudsjettet, vi har sagt at vi skal vurdere det og komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett, og vi har avholdt høringsmøter. Er det mer åpenhet Kristoffersen etterlyser, skal vi gjerne bidra til det. Vi har altså ikke sagt ... Unnskyld, er tiden ute?

Presidenten: Ja. Presidenten gjør oppmerksom på at man bare har 1 minutt til å svare på oppfølgingsspørsmålet.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo – til oppfølgingsspørsmål.

Olav Gunnar Ballo (SV) [10:42:04]: Man kan være enig med statsministeren i at det har vært veldig stor åpenhet omkring denne saken. Helseministeren har jo vært så åpen at han knapt har vært til å misforstå. Han ønsker én helseregion, slått sammen av Helse Øst og Helse Sør. Og det er godt å høre at statsministeren på mange måter reverserer disse uttalelsene gjennom det han nå sier.

Men hvis man ser på samlet økonomi i helseforetakene, skulle det her altså dreie seg om et sted mellom 30 milliarder og 40 milliarder kr, som da vil bli én ny helseregion, mens den andre halvdel omtrent vil bli fordelt på fire andre. Man får altså en ubalanse her mellom helseregionene som blir betydelig. Og vi vet at det nå i alle partiene foregår en debatt om hva som skal være framtidig struktur i mulige regioner, der også spørsmålet om helse vil stå sentralt: Skal det utgjøre et ansvarsområde – enten administrativt eller politisk – i de nye regionene?

Ser statsministeren at hvis man legger føringer nå som er så betydelige at halve Norge havner i én slik region, så legger man også føringer i forhold til hvordan den regiontenkningen vil være, på andre områder i framtiden?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:43:09]:

For det første må jeg si at vi har ikke tatt standpunkt til en sammenslåing av Helse Sør og Helse Øst, slik at det er helt klart. Det skal Regjeringen vurdere, det skal Stortinget involveres i gjennom revidert nasjonalbudsjett.

Det er ikke uten videre slik at en helseregion legger føringer på andre regioner. Vi har faktisk allerede en del ulike tjenester som er organisert gjennom ulike regioner i Norge, og det er ulik størrelse på disse. Men det jeg håper at også stortingsrepresentantene tar innover seg, er at det er behov for en bedre samordning i hovedstadsområ-

det. Det er sykehus som ligger tett innpå hverandre, og som er atskilt i to helseregioner. Jeg sier ikke at løsningsen er å slå de to regionene sammen, for det er kommet opp ulike forslag til hvordan en kan forbedre den samordningen, men jeg håper at Stortinget også vil gå inn i saken med et ønske om oppriktig å forbedre situasjonen og samordningen i Oslo-området.

Presidenten: Ola D. Gløtvold – til oppfølgingsspørsmål.

Ola D. Gløtvold (Sp) [10:44:15]: En av intensjonene med helsereformen var jo nettopp at man skulle få til bedre samordning, bedre samhandling og bedre samarbeid. Og jeg er helt enig i at det i hovedstadsområdet absolutt er behov for koordinering og samordning. Men det må jo være et tap – et prestisjemessig tap også – for helsereformen at helseministeren, som nå er helseforetakenes øverste sjef, ikke klarer å instruere disse sykehusene om en bedre samordning og samhandling. Istedenfor går helseministeren klart ut og sier at han ønsker å fusjonere disse sykehusene, og han ønsker å lage et av Nord-Europas største sykehus i lille Norge. Dette er gigantmani. En slik enhet vil gi større samarbeids- og samhandlingsproblemer enn det er i dag, mener jeg. Det er helt klart at spisskompetansen i spesialisthelsetjenesten må samordnes. Det er helseministerens og Regjeringens oppgave, og her har man tapt. Det er snakk om manglende verktøykasse, men i denne sammenhengen kan man vel snakke om manglende medisinkoffert.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:45:29]:

Jeg synes ikke det blir noe riktigere om kassa får et nytt navn. Det er nettopp for å skaffe seg de redskaper helseministeren ønsker, at en har fått denne utredningen, fått ulike forslag til hvordan en skal samordne her. Da har en altså medisinkofferten eller verktøykassa. Så får Regjeringen, og deretter Stortinget, gjøre seg opp en mening om hvilke verktøy vi her skal bruke.

Vi har, som sagt, ikke tatt standpunkt til om det skal bli en så stor helseregion, men vi synes vi alle bør erkjenne at det er behov for en bedre samordning i Oslo-området.

Helsereformen var slik at foretakene har fått betydelig frihet. Det ønsket stortingsflertallet. I noen overordnede spørsmål kan helseministeren gripe inn – det er også relativt klart i hvilke spørsmål det vil være. Nå skaffer vi oss det grunnlaget vi trenger, for å avgjøre hvordan vi kan få til samordningen i Oslo bedre. Det er vårt utgangspunkt. Utgangspunktet er ikke gigantmani.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:46:41]: Jeg har òg et spørsmål til statsministeren.

Statsministeren er Kristelig Folkepartis fremste representant i Regjeringen. Kristelig Folkeparti sier nei til norsk medlemskap i EU, og Kristelig Folkepartis nye leder har ettertrykkelig bekreftet det.

Regjeringen har nå lagt fram et spørsmål om å gå inn i EUs militære kampgrupper. Da folk sa nei til norsk EU-medlemskap i 1994, var det av mange grunner. Men motstanden mot å delta i EUs forsvarspolitiske og militære samarbeid var én av de viktige grunnene, i likhet med Den økonomiske og monetære union. Å gå inn for å delta i et slikt samarbeid kan derfor lett bli sett på som mangel på respekt for det nei til EU-medlemskap som folk faktisk uttrykte i 1994.

Hvordan ser statsministeren, som Kristelig Folkepartis medlem i Regjeringen, på spørsmålet om dette kan være mangel på respekt for det folkeflertallet sa i 1994?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:47:38]:

Jeg er ikke enig i at det å kunne delta i en nordisk EU-stridsgruppe er i strid med folkeflertallet. Vi har utviklet mange samarbeidsordninger med EU, ikke minst EØS-avtalen, og det er ingen grunn til å tro at folkeflertallet er imot den. Schengen-samarbeidet har vi gått inn i. Vi er med i et samarbeid innenfor ESDP, altså EUs generelle sikkerhets-, utenriks- og forsvarspolitiske samarbeid.

Når det gjelder stridsgruppene, vil Stortinget på fredag, så vidt jeg vet, få en anledning til å diskutere det nærmere. Jeg mener at det er fornuftig, alt i alt. Det er interessant at vi får et nordisk samarbeid gjennom dette – to land som er med i EU, men ikke i NATO, og ett land som er med i NATO, men ikke i EU.

Det som er det avgjørende, er at Norge selv skal beslutte om vi vil delta i en operasjon som en slik stridsgruppe eventuelt kan settes inn i. Vi har styringen over det, og vi er sikre på at dette ikke er i strid med Grunnloven.

En annen ting som jeg synes er interessant, er at FN faktisk er veldig opptatt av disse gruppene. FNs generalsekretær, Kofi Annan, var i Irland for noen uker siden og talte varmt for dette, fordi FN i økende grad trenger slike styrker som på relativt kort varsel kan stille opp i en operasjon som de på annen måte ikke klarer å rekruttere til, f.eks. i Afrika. Jeg synes at vi kan være med når vi selv har bestemmelsesretten. At vi gjør det sammen med to andre nordiske land som utenrikspolitisk på mange måter tenker som oss, og at vi kan gjøre det i tjeneste for FN – f.eks. i Afrika – det synes jeg er positivt.

Marit Arnstad (Sp) [10:49:43]: Den som har lest beslutningene fra EU om dette, vil vite at det dreier seg om langt mer enn det å bistå FN ved krisesituasjoner. Dette dreier seg om å bygge opp militære enheter som på svært kort varsel skal kunne settes inn nesten overalt i verden.

EØS-avtalen ble vedtatt før folk sa nei til EU-medlemskap, og den har vi vært nødt til å ta hensyn til mange ganger og vært nødt til å tilpasse oss. Dette tilfellet er enestående nettopp fordi vi her ikke trenger å tilpasse oss i forhold til EØS-avtalen, men har en helt åpen beslutning – om vi fra norsk side vil delta eller ikke.

Jeg har forstått det slik at Danmark ikke har som intensjon å delta i disse militære kampanhetene. Hva er i veien for at vi kunne ha stilt oss i samme situasjon som Danmark og foretatt de samme vurderingene, i stedet for

å gå inn i en beslutning som skaper tvil omkring Kristelig Folkeparti og Regjeringens forhold og respekt for folkets nei i folkeavstemningen?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:50:38]:

Det er ingen grunn til å trekke i tvil verken Kristelig Folkepartis nei til EU-medlemskap eller folkets nei. Det blir respektert.

Men folkets nei til EU-medlemskap er ikke et nei til et samarbeid med EU. Slik har jeg aldri oppfattet det. Slik har jeg heller ikke oppfattet Senterpartiet. Dette er et samarbeid med EU som vi tror kan være fornuftig.

Vi er klar over at disse stridsgruppene ikke nødvendigvis bare vil bli brukt til FN-operasjoner, men de kan også bli brukt til FN-operasjoner. Generalsekretær Kofi Annan har derfor understreket verdien av at en får slike grupper. Det synes jeg vi skal legge vekt på, vi som legger vekt på FN og det multilaterale samarbeidet.

Det er interessant at det i tilfelle blir en nordisk gruppe, og det er altså slik at vi selv beslutter om vi eventuelt vil delta i en aktuell operasjon. Det skal nedfelles i en avtale mellom de tre nordiske land som her er aktuelle.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Åslaug Haga.

Åslaug Haga (Sp) (10:51:48): Regjeringa snakker om en nordisk innsatsstyrke, nordisk stridsgruppe. Det er EUs militære kampgrupper vi snakker om. Regjeringa snakker om en vetorett, at vi sjøl skal kunne bestemme. Vi veit det er snakk om militære enheter som skal samtrene over tid. Det er all grunn til å frykte at denne veto retten blir akkurat like hul som veto retten i EØS. Uansett koker dette ned til at beslutninger om bruk av kampgruppene skal fattes av EUs råd.

Vi vil be statsministeren bekrefte at det er EUs råd som skal fatte den endelige beslutningen om bruk av kampgruppene.

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:52:38]:

Så vidt jeg vet – nå er ikke dette avtaleverket helt ferdig ennå – er det EUs råd som bestemmer hvorvidt de vil gå inn i en fredsoperasjon. Men det er det enkelte, deltakende land i den gruppen som for tiden er i beredskap – for det skal jo være en rotasjonsordning for hvilke grupper som til enhver tid skal være i beredskap – som avgjør om de selv vil være med. Den veto retten betinger Norge seg.

Jeg har ikke registrert at Finland og Sverige er uenige i det, og det er i tilfelle dem vi skriver en avtale med om dette. Og selvsagt skal også EU være innforstått med den retten. Så jeg vil fastholde: Vi går ikke inn i en stridsgruppe hvis vi ikke selv har myndighet over om vi vil delta i en bestemt operasjon. Det er en klar forutsetning. Det redegjorde forsvarsministeren for her i Stortinget i går, og det vil Stortinget få anledning til å drøfte på fredag.

Norge er en fredsnasjon, og dette er styrker som skal brukes i fredens tjeneste.

Presidenten: Kjetil Bjørklund – til oppfølgingsspørsmål.

Kjetil Bjørklund (SV) [10:53:45]: Forsvarsministeren forsikret i sin redegjørelse om denne saken i går at «Norge vil beholde full nasjonal beslutningsmyndighet i forhold til hvilke operasjoner norske styrker skal delta i».

Og videre vil «hvert enkelt lands beslutningsprosedyre bli lagt til grunn for deltakelse.»

Dette må vel bety at dersom den styrken som Regjeringen har foreslått at Norge skal delta i, skal inn i en operasjon, må dette behandles i Stortinget før den tas i bruk, altså i løpet av noen dager når den er besluttet tatt i bruk.

Mener statsministeren at et spørsmål om forholdet til Grunnloven § 25, om styrkeavgivelse, kun er aktuelt på det tidspunkt disse styrkene skal tas i bruk, og ikke som et prinsipielt spørsmål knyttet til innmelding og trening og stående beredskap?

Statsminister Kjell Magne Bondevik [10:54:32]:

Utenriksdepartementets rettsavdeling, som har god kompetanse på dette, har vurdert dette spørsmålet i forhold til Grunnloven og mener at vi ligger klart innenfor. Det går både på spørsmål om generelt å kunne være med i en slik gruppe – det vil som sagt være en rotasjon med hensyn til hvilke styrker som til enhver tid er aktuelle å ta i bruk – og det å delta i en bestemt, besluttet operasjon, hvor vi selv har råderett over om vi vil delta. Vi mener at dette holder innenfor Grunnloven i begge disse aspektene. Men det vil jo Stortinget få nærmere anledning til å drøfte, både på fredag og i lang tid framover, fordi disse gruppene skal faktisk ikke være i beredskap før 1. januar 2008. Det er altså over tre år til, så det blir god tid til å diskutere også disse aspektene ved saken. Det vil ikke bare være de ti siste dagene dette blir debattert, det kommer til å bli debatt i lang tid før det blir bestemt hvilken gruppe som eventuelt skal gå inn i en bestemt operasjon. Vi opererer sammen med to nokså likesinnede land.

Presidenten: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Presidenten får se hvor mange tilleggsspørsmål det blir tid til innenfor det bestemte tidsrommet for spontan-spørretimen.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:55:56]: Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren.

Gapet mellom tilbud og etterspørsel på kraft i det norske og det nordiske markedet er stadig økende. Dette har medført at strømprisen har stabilisert seg på et betydelig høyere nivå enn tidligere, og forsynings sikkerheten er alvorlig svekket. Hadde vi i år fått to tørre høstmåneder, som vi hadde for to år siden, ville sannsynligvis det hele brutt sammen.

Nå ser vi heldigvis at Naturkraft planlegger å bruke en av sine konsesjoner for gasskraftverk, mens de to andre konsesjonene som er ute, foreløpig ligger ubrukte.

Statsråden sa på en konferanse i Haugesund i august at hun ville ha nær kontakt med selskapene og lytte til deres ønsker. Hvordan har denne kontakten vært så langt? Hvilke ønsker har selskapene for at man skal få satt i gang? Og hvilke grep vil Regjeringen ta for å få fortgang i de to andre gasskraftverkene som har konsekvens?

Statsråd Thorhild Widvey [10:57:03]: Først og fremst har jeg lyst til å si at situasjonen i kraftmarkedet i høst har vært relativt stabil. Spotprisen på elektrisk kraft har ligget på omkring 25 øre pr. kWh, og dette har også bidratt til at prisen som tilbys til sluttbrukere med standard variabelkontrakt, også har vært stabil.

Det er også riktig at sammensetningen av tilbud og etterspørsel når det gjelder kraft i Norden, har bidratt til en relativt lav norsk vannkraftproduksjon og nettoimport av kraft til Norge. Jeg synes ikke det er noen grunn til å bekymre seg over at Norge importerer kraft, spesielt ikke i perioder med lite nedbør. Hadde situasjonen vært slik at vi ikke hadde hatt anledning til å importere kraft og hadde bygd ut kraften på nordisk basis, tror jeg faktisk at situasjonen hadde vært slik at det kunne vært mye høyere strømpriser i Norge.

Jeg har også lyst til å legge til at Regjeringen har gjort relativt mye for å fokusere på hva vi kan gjøre for å sikre energiforsyningen i årene framover. Det er også et faktum at vi må legge om og ikke fokusere ensidig på vannkraft. 99 pst. av elektrisiteten kommer fra vannkraft, og derfor er det veldig viktig å fokusere på andre typer tiltak. Regjeringen har gjort mye. Vi har lagt fram et forslag i henhold til den nye avtalen med Enova som skal bidra til at vi får en ny, miljøvennlig energiproduksjon og sparing som tilsvarer 12 TWh innen utgangen av 2010.

Jeg har også sagt at gasskraft er vesentlig i så henseende, med tanke på å være med og bidra til å klare å forbedre kraftbalansen i Norge. Det er ikke noe problem. Vi har hatt en situasjon hvor Regjeringen har latt de tre konsesjonene som ble gitt av Stoltenberg-regjeringen, ligge fast. I tillegg har vi sagt at når det gjelder bygging av nye gasskraftverk, har vi en politikk på det området. Jeg har også sagt at jeg lytter til de signalene som har kommet. Jeg vet at Naturkraft har planer om å realisere prosjektet sitt på Kårstø. På Kollsnes har de sagt at de ikke kommer til å realisere det. Utover det har jeg ikke fått noe mer informasjon.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:59:12]: Jeg takker statsråden for svaret.

I sommer lanserte Statoil sine planer om å bygge et energiverk på Mongstad, der kraften i hovedsak skal brukes på sokkelen, og et verk på Tjeldbergodden, der man òg skal bruke kraften i stor grad i egne industriprosesser. Begge disse prosjektene vil bedre tilgangen på kraft, da man uten å bygge disse må hente kraften i det ordinære system, som fra før av har altfor lite.

Jeg regner selvfølgelig ikke med at statsråden vil drive konsesjonsbehandling fra Stortingets talerstol, men jeg vil likevel spørre om hvilket tidsaspekt man ser for

seg før konsesjoner til disse eventuelt kan foreligge, og samtidig be statsråden forsikre Stortinget om at disse prosjekter ikke skal ha strengere utslippskrav enn andre innen EØS-området, i tråd med Stortingets vedtak av 9. mars 2000, som fortsatt er gjeldende.

Statsråd Thorhild Widvey [11:00:10]: Jeg synes det er viktig å understreke denne regjeringens holdning til gasskraftverk. Som jeg sa, fikk man konsesjon på tre søknader. Det ligger fast. Når det gjelder bygging av gasskraftverk utover dette, har Regjeringen sagt at den er positiv til å gi konsesjon til nye gasskraftverk, men da med CO₂-håndtering inntil et system med omsettelige kvoter er trådt i kraft.

Representanten Vaksdal vet veldig godt at det ligger et forslag i Stortinget fra Regjeringen om å innføre et midlertidig kvotesystem inntil Kyoto-avtalen trer i kraft i 2008, og der er også Regjeringens forslag at gasskraftverk skal omfattes av dette midlertidige kvotesystemet. I kvoteloven legges det bl.a. opp til at de tre gasskraftverkene som har fått konsesjon, vil få kvoteplikt dersom de blir bygd før 2008, og det vil også skje når det gjelder ytterligere søknader.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 6 og 7, fra henholdsvis representantene Lena Jensen og Arne Sortevik til utdannings- og forskningsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Signe Øye (A) [11:01:38]: Jeg har følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Startlån er en ordning for å hjelpe husstander som har problemer med å etablere seg i egen bolig. Kommunene kan utarbeide egne retningslinjer for hvordan ordningen med startlån skal praktiseres, forutsatt at disse ivaretar formålet med ordningen.

Mener statsråden det er i tråd med formålet dersom kommuner setter så store krav til inntekt at personer som lever på midlertidig uføretrygd, rehabiliteringspenger eller yrkesrettet attføring ikke får innvilget startlån?»

Statsråd Erna Solberg [11:02:16]: Formålet med startlån er at det skal bidra til at husstander med bolig-etableringsproblemer skal få mulighet til å etablere seg

og bli boende i nøkterne og gode boliger. Startlånet er behovsprøvd og kan gis til bl.a. unge i etableringsfasen, barnefamilier, enslige forsørgere, funksjonshemmede, flyktninger, personer med oppholdstillatelse på humanitært grunnlag og andre økonomisk vanskeligstilte husstander.

I startlånsordningen legges det opp til en samfinansiering, der det private markedet yter grunnfinansiering og kommunene toppfinansiering. Graden av samfinansiering anbefales basert på det prinsipp at dess mer vanskeligstilt låntakeren er, dess større andel av lånet gis som startlån fra det offentlige. Startlån kan også ytes i kombinasjon med boligtilskudd til særlig vanskeligstilte husstander.

Kommunene har stor grad av frihet til å utforme regelverket for startlån fordi utfordringene i kommunene er svært forskjellige. Retningslinjene til kommunene må ivareta formålet og hovedintensjonene for ordningen, jf. forskrift fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet, og Husbankens retningslinjer for startlån. Kommunale retningslinjer skal sendes Husbanken til orientering. Husbanken har et særlig ansvar for å veilede kommunene slik at ordningen treffer dem med de største behovene.

Det er opp til den enkelte kommune å vurdere om søkeren skal få lån, og eventuelt hvor stort lånet skal være. Lånets størrelse vil avhenge av betalingsevnen og eventuell annen gjeld som søkeren har. Det er en forutsetning at søkeren kan klare å betjene boligutgiftene over tid og fortsatt ha nødvendige midler igjen til livsopphold.

Søkere som har midlertidig uføretrygd, rehabiliteringspenger eller yrkesrettet attføring som inntektskilde, kan få problemer med å betjene boligutgiftene over tid, på grunn av at inntekten er midlertidig og lav, og fordi størrelsen på den fremtidige inntekten er usikker. Det vil innebære en betydelig risiko for søker å kjøpe bolig og ta opp store lån i denne livsfasen, og kommunen kan risikere tap på utlån. Denne risikoen vil man kunne redusere hvis man kombinerer lån med boligtilskudd til utsatte grupper. Likevel er det slik at kommunene kan ta større risiko ved at de har mulighet til å avsette midler til et tapsfond. Pr. 31. desember 2003 hadde kommunene avsatt 274 mill. kr i tapsfond. På grunn av høye tapsavsetninger i mange kommuner og lave tap foreslår Regjeringen i statsbudsjettet at bare kommuner med svært lave tapsfond kan sette av midler til dette formålet i 2005. For husholdninger med så lave inntekter at de ikke kan betjene lånet, bør ordninger som boligtilskudd og/eller bostøtte vurderes for å redusere gjeldsbelastningen.

Konklusjonen er at det er behov for å sørge for at folk ikke tar opp lån, hvis de ikke har betjeningsevne. Det kan kommunene sørge for ved en helhetlig vurdering hvor de kombinerer bostøtte og boligtilskudd for å se hvordan man vil klare å bære denne type utgifter fremover. Men det må altså være opp til kommunene å vurdere rammene for om man skal åpne for å gi startlån til enkeltgrupper.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Signe Øye (A) [11:05:25]: Jeg takker statsråden for svaret. Det er helt klart at statsråden mener at dette er i tråd med den intensjonen som startlånet skulle ivareta. Det mener Arbeiderpartiet ikke er riktig.

Jeg har et eksempel på en ung person som er midlertidig uførtrygdet, og diagnosen gjør at han kan bli varig uførtrygdet. Men han ønsker å komme i jobb, han ønsker ikke varig uførepensjon. Han har behov for en bolig, men nå må han velge. Enten må han velge varig uføretrygd, og dermed mulighet til startlån og bolig, eller ingen bolig og fortsatt mulighet for å komme i arbeid.

Da må jeg spørre statsråden: Er dette en politikk for å få flere i arbeid og færre på uføretrygd?

Statsråd Erna Solberg [11:06:17]: Mitt svar var altså at det må gjøres en individuell tilnærming når det gjelder hvem som kan få lån. Vi må være sikre på at man ikke setter folk i gjeldsklemme, med en gjeldsordning på et senere tidspunkt som en følge av det, som gjør det enda vanskeligere for dem å bo i en bolig. Det kan man få til ved å kombinere ulike tiltak.

Den individuelle tilnærmingen innebærer at man selvfølgelig må vurdere om den enkelte personen er i en situasjon hvor vedkommende i fremtiden vil ha inntekt over tid til å betjene utgiftene som er knyttet til et lån. Det er slik at en midlertidig uføretrygd i hovedsak vil innebære at kommer man ikke ut i jobb, vil man senere kunne få permanent uføretrygd, eller videreført uføretrygd. Det betyr at for personer som har uføretrygd, bør det være mulig å få startlån, fordi vi vil ha en form for inntektssikring. Men det er det kommunene som må bestemme, det må være en individuell tilnærming, man må på forhånd vite hvilken gjeld personene har, og man må kunne se på andre boligvirkemidler samtidig. Det er en av grunnene til at vi er opptatt av å styrke det boligsosiale arbeidet i kommunene.

Signe Øye (A) [11:07:23]: Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Mitt eksempel er fra Oslo kommune og boligkontoret der. De har gitt helt klar beskjed: Hvis man ikke har fast og varig inntekt, får man ikke startlån. Hvis en har rehabiliteringspenger, midlertidig uførepensjon og yrkesrettet attføring, så har en ikke fast og varig inntekt, og dermed gir altså Oslo kommune helt klar beskjed om at det er umulig å få startlån.

Da må jeg spørre: Er det Oslo kommune som har misforstått, har for strenge regler og ikke følger formålet som er gitt, slik at disse personene skal kunne ha muligheter til å få et startlån og også kunne få en bolig uten at de må være uføretrygdet?

Statsråd Erna Solberg [11:08:18]: Stortinget har vært enig i at det er kommunene som skal bære risikoen ved tap. Vi har sørget for at risikoen for tap avlastes, gjennom at man kan sette av deler av boligtilskuddet til tapsavsetninger. Men det er klart at de som har ansvar for å dekke tapene og tar den største risikoen for tapene, også må være de som lager regelverket og foretar den in-

dividuelle vurderingen. Det er innenfor ordningen å foreta en individuell vurdering av om man har permanent inntekt, eller om man har sannsynlighet for å kunne ha en permanent inntekt også i fremtiden.

Hovedproblemet med representanten Øyes tilnærming – hvis man bare skal si sjablongmessig at alle skal kunne få et startlån – er ikke bare at kommunene kan komme til å tape penger i fremtiden, men også at flere mennesker havner i en gjeldssituasjon fordi de ikke kan betjene boliglånene sine, kanskje må under en gjeldsordning og i neste omgang forverrer sin fattigdomssituasjon. Vi må se på kombinasjonen av tiltak rundt enkeltindivider for å sørge for at de får en permanent tilknytning til boligmarkedet.

S p ø r s m å l 2

Harald T. Nesvik (FrP) [11:09:31]: Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til arbeids- og sosialministeren:

«En ung kvinnelig student er født med en sjelden funksjonshemming, dysmeli, som gjør at hun mangler det ene benet. Hun bruker protese, men får ikke dekket utgiftene til estetisk protese som har lengre holdbarhet, og som ikke ser stygg ut. Protesen hun får dekket, ødelegger tøy, strømper og sko og gir ekstra utgifter. Kvinnen har fått beskjed om at hun må gå til psykiater for å få påvist psykiske plager som skyldes den dårlige protesen, dersom hun skal få en estetisk protese.

Er dette riktig praktisering av regelverket?»

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:10:08]: Folketrygden dekker utgifter til anskaffelse, vedlikehold og fornyelse av nødvendige og hensiktsmessige ortopediske hjelpemidler.

Bestemmelsen har vært praktisert slik at folketrygden ikke har dekket merutgifter ved anskaffelse av hjelpemidler som er vesentlig dyrere enn det som er vanlig. En estetisk protese vil vanligvis være det. Bare estetiske anskaffelser har vært dekket fullt ut.

Rikstrygdeverket har praktisert bestemmelsene slik at det bare i noen få tilfeller har vært ansett nødvendig å dekke utgiftene til en estetisk arm- eller benprotese. Det har da vært et krav at det må foreligge attestasjon fra spesialist i psykiatri. Jeg kan forstå at dette kan oppleves unødvendig og også sårende for enkelte. Jeg har derfor bedt Rikstrygdeverket om å gjennomgå og vurdere om dette er en fornuftig praksis.

Jeg vil videre få foretatt en helhetlig vurdering/gjennomgang av problemstillinger knyttet til estetiske proteser. En eventuell utvidet bruk av slike proteser vil medføre økte kostnader, og vil derfor måtte ses i sammenheng med budsjettet.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:11:16]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg må si at det var et veldig positivt svar at man nå vil ta den gjennomgangen. Jeg håper at vi i framtiden skal slippe å se slike situasjoner som vi så på Lørdagsrevyen 13. november i år, denne studenten og de

problemene hun har med sin gamle protese, og at man kan få et godt utfall av denne saken. Problemstillingen som er reist, er en veldig viktig problemstilling. Det handler om å takle sin funksjonshemming uten egentlig å måtte bli stigmatisert; jeg holdt på å si det å bli plassert innenfor psykiatrien og måtte gå til psykiater.

Så jeg takker statsråden for svaret. Jeg vet ikke om statsråden kan si noe mer om hvorvidt det finnes en mulighet for kanskje å kunne ta opp den budsjettmessige biten allerede i revidert, hvis man får dette arbeidet gjort raskt, eller om statsråden ser for seg at man må vente helt til neste års budsjett.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:12:10]: La meg si at jeg er helt enig i at en bør unngå at funksjonshemmede opplever et stigma knyttet til sin funksjonshemming, selv om jeg ikke uten videre kan være enig i at det som har med psykisk lidelse å gjøre, nødvendigvis er et slikt stigma. Men nok om det.

Jeg vil følge opp den gjennomgangen som jeg nå har bedt Rikstrygdeverket gjøre så fort det praktisk er mulig. Representanten Nesvik har rett i at første budsjettmessige anledning da er revidert nasjonalbudsjett.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:12:44]: Jeg takker nok en gang for svaret, og ser fram til det arbeidet som skal bli gjort. Jeg vil virkelig håpe at dette raskt kan komme på plass, slik at vi for framtiden slipper det som denne studenten opplever, og at dette kan bli løst på en skikkelig måte. Jeg setter pris på at statsråden griper fatt i dette så raskt.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:13:02]: Da foranlediger ikke den merknaden noe ytterligere fra min side.

S p ø r s m å l 3

Hans Kristian Hogsnes (H) [11:13:17]: Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål til arbeids- og sosialministeren:

««Negativ effekt» er en konsekvens av dagens samordningsregler mellom folketrygden og tjenstepensjoner i offentlig sektor. Enkelte enker vil få redusert samlet utbetalt pensjon fra folketrygden og den offentlige tjenstepensjonsordningen dersom deres egenopptjente tilleggspensjon blir tilstrekkelig høy. Dette oppleves svært urimelig av mange. Saken var oppe til behandling i Stortinget 15. juni 2001. Fortsatt er det ikke funnet noen løsning.

Hvordan vil Regjeringen på denne bakgrunn følge opp saken videre?»

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:13:56]: De offentlige tjenstepensjonsordningene er basert på et bruttosystem som sikrer pensjonistene minst 66 pst. av sluttlønnen ved full opptjening. Folketrygdens pensjoner betales fullt ut, mens tjenstepensjon reduseres ved et samordningsfradrag.

Når en pensjonists ektefelle er død, yter folketrygden kombinert tilleggspensjon med 55. pst. av summen av egen og avdødes tilleggspensjon dersom dette er høyere enn gjenlevendes egenopptjente tilleggspensjon. Merytelsen som følger av avdødes opptjening, holdes utenfor samordningen.

«Negativ effekt» er knyttet til at denne merytelsen blir lavere jo høyere pensjonistens egenopptjente tilleggspensjon er. Det vil si at den gjenlevende får en fordel av å ha opptjent lav tilleggspensjon i folketrygden.

Det finnes flere løsninger på denne problemstillingen. De fleste løsningene gir imidlertid pensjonistene lavere samlet pensjon.

Spørsmålet om «negativ effekt» har vært vurdert av Stortinget ved flere anledninger. Den 15. juni 2001 besluttet Stortinget å be Regjeringen sørge for en praktisering av samordningsloven slik at ingen kan tape på å ha opptjent pensjonspoeng i folketrygden.

Loven er imidlertid så klar at en praksisendring krever lovendring. Spørsmålet om «negativ effekt» ble derfor sendt på bred høring. Med unntak av pensjonistorganisasjonene ønsket de fleste høringsinstansene å opprettholde gjeldende samordning.

Pensjonistorganisasjonene ønsker en betydelig liberalisering av samordningen. Deres løsning vil påføre de offentlige tjenstepensjonsordningene meget store utgifter. I tillegg vil dette føre til nye skjevheter for andre pensjonister med tjenstepensjon. Mange vil oppleve også dette som urettferdig.

Saken ble etter dette forelagt Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2003. Regjeringen uttalte da at

«en foreløpig bør videreføre dagens samordning, og at spørsmålet om å endre samordningen vurderes på nytt i lys av Pensjonskomisjonens innstilling».

Komiteens flertall tok dette til etterretning.

Pensjonskomisjonen viste til at såkalt «negativ effekt» kan løses innenfor dagens bruttosystem, men tok ikke stilling til valg av løsning.

Saken vil nå bli omtalt i pensjonsmeldingen, som Regjeringen legger fram om kort tid, hvor også videre behandling av dette temaet vil bli beskrevet.

Hans Kristian Hogsnes (H) [11:16:07]: Dette er en komplisert sak. Jeg er kjent med at det er nedlagt et betydelig arbeid for å finne frem til en best mulig løsning på denne saken. Vi her på Stortinget er også kjent med at sakens gang ikke alltid er korteste vei mellom vedtak med de beste intensjoner og praktisk gjennomføring. Men kjernen i dette spørsmålet er for meg hensynet til de ca. 6 000 enker og enkemenn som trodde de hadde fått en løsning etter Stortingets vedtak 15. juni 2001. Her heter det:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for en praktisering av samordningsloven slik at ingen kan tape på å ha opptjent pensjonspoeng i folketrygden.»

Vi må også ha forståelse for at 6 000 enker og enkemenn fortsatt trodde de hadde en løsning da statsminister Kjell Magne Bondevik i Stortinget 14. mai 2002 forsik-

ret om at saken skulle bli ordnet. De trodde at den «negative effekten» var borte, at de på en måte hadde fått sitt lille «lønnstillegg». Tre og et halvt år er lenge å vente på noe de trodde var i orden.

Er ikke tre og et halvt år mer enn lenge nok å vente for de 6 000 enker og enkemenn som er berørt av denne «negative effekten»?

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:17:14]: Det er riktig som representanten Hogsnes sier, at saken har hatt en relativt lang gang gjennom både storting og høringsinstanser. Men det har sammenheng med at det vedtak som opprinnelig ble fattet, ikke lot seg gjennomføre fordi en da måtte endre loven. Det tok Regjeringen et initiativ til, men valgte da å melde resultatet av den høringen til Stortinget, som jeg redegjorde for i mitt hovedsvar. Stortinget har hele tiden vært informert om hvordan saken har vært håndtert. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget i forbindelse med pensjonsmeldingen, slik vi varslet om i fjor, og slik stortingsflertallet tok til etterretning.

Hans Kristian Hogsnes (H) [11:18:10]: Jeg takker igjen statsråden for hans svar og engasjement i saken. Jeg er nok fortsatt litt usikker på om de 6 000 enker og enkemenn er helt beroliget. De har ventet veldig lenge.

Vi får håpe at vi får en behandling av disse spørsmålene i pensjonsmeldingen som raskt kan avklare hva som blir det endelige resultatet i denne saken, og da forhåpentligvis det beste for de 6 000 enker og enkemenn som fortsatt venter.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:18:38]: Som sagt vil vi følge opp dette i pensjonsmeldingen og skissere hvordan vi ser en framtidig løsning.

S p ø r s m å l 4

Inge Ryan (SV) [11:19:06]: Jeg har et spørsmål til arbeids- og sosialministeren:

«En person som var aktiv på venstresida i norsk politikk, har fått tilgang til si mappe fra overvåkingspolitiet. Her går det fram at han ikke fikk jobb i Norsk Undervannsinstitutt i 1976 bl.a. fordi myndighetene ikke ønsket oppmerksomhet rundt det som foregikk rundt nord-sjødykkinga.

Hvorfor var det nødvendig for staten å holde forholdene rundt dykkinga hemmelig, og var det forhold ved dykkinga som en visste var svært uheldige, og som ikke tålte offentlighetens lys?»

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:19:49]: Jeg har konferert med justisministeren, som sier at han ikke er kjent med at Politiets overvåkingstjenestes dokumenter gir grunnlag for å hevde at den omtalte personen ble nektet tilsetting med det formål å hemmeligholde opplysninger om dykkingen.

Jeg vil presisere at jeg for egen del heller ikke er kjent med at det på noe tidspunkt har vært nødvendig for staten å holde forholdene rundt dykkingen hemmelig, verken

hva gjelder dykking ved Norsk Undervannsinstitutt eller i Nordsjøen. Forholdene i tilknytning til dykkingen i Nordsjøen i pionertiden har vært gjenstand for en grundig gransking av en uavhengig granskingskommisjon og en etterfølgende stortingsbehandling. I sitt arbeid har kommisjonen hatt tilgang til arkiver i flere statlige og private institusjoner og bedrifter. Det framkommer ikke av rapporten at kommisjonen fant noen opplysninger som skulle tilsi at det var forhold rundt dykkingen i Nordsjøen som en visste var svært uheldige, eller som ikke tålte offentlighetens lys.

Inge Ryan (SV) [11:20:50]: Jeg takker for svaret.

Jeg må si at i hvert fall de opplysningene som står i mappa til vedkommende som jeg refererte til tidligere, tyder på at overvåkingspolitiet faktisk har pekt på – jeg skal ikke sitere fra hele mappa – at man rett og slett ikke ønsket å få oppmerksomhet rundt disse spørsmålene. I dokumentet peker man på at det er en rekke forhold hvor man ikke har orden i sysakene: Det er ikke utdannelses-tilbud for helsepersonell på området, det er ikke beredskap for ilandføring av nevnte pasientkategori, osv. – det er flere forhold som er listet opp – og derfor er det uheldig at det kommer inn noen som vil sette søkelyset på det.

Er ikke statsråden villig til å si at her kommer det fram opplysninger som gjør at det er grunnlag for at denne saken kanskje må tas tilbake til Stortinget og behandles på nytt, eller har statsråden andre måter han kan følge opp saken på?

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:21:50]: Granskingskommisjonen har beskrevet og vurdert de faktiske forhold av betydning for å bedømme dagens rettslige posisjon for dykkerne som dykket i perioden 1965–1990. Kommisjonen har også funnet det formålstjenlig å gi en beskrivelse av en del ledsagende begivenheter som gir bakgrunnsinformasjon, og som medvirker til et helhetlig bilde. I utredningen fra kommisjonen beskrives forskningsmiljøet for dykking i pionertiden bl.a. ved etableringen av Norsk Undervannsinstitutt, hvor Det Norske Veritas og Norges teknisk-naturvitenskapelig forskningsråd innledningsvis var eiere.

Jeg viser til det jeg sa i mitt hovedsvar, og kan ikke se at det foreligger nye opplysninger som begrunner en ny gransking. En ny gransking vil nødvendigvis måtte bygge på de samme informasjonen og uttalelser som lå til grunn for granskingskommisjonens rapport og Stortingets behandling av denne. Men dersom et flertall i Stortinget skulle ønske en fornyet gransking, vil jeg selvfølgelig følge opp og medvirke til det.

Inge Ryan (SV) [11:22:48]: Jeg setter pris på at statsråden vil følge opp Stortingets vedtak, men jeg hadde håpet at han ville ta et initiativ selv.

Vi ser gang på gang at ting som har skjedd tidligere i historien, og som kommer opp til ny behandling, kan få et annet resultat. Vi har eksempler på justismord, vi har eksempler på ulike ulykker som mange år etterpå har

blitt gransket på nytt, og hvor man da har kommet fram til et annet resultat. Vi vet at for tida er f.eks. Mehamnulykka igjen i fokus, og der kan man komme fram til andre konklusjoner enn en såkalt granskingskommisjon kom fram til.

Derfor er min oppfordring til statsråden at han på bakgrunn av de nye opplysningene som har kommet, går skikkelig inn i saken, går inn i de dokumentene, som jeg kan gi statsråden tilgang til, hvis han ikke har dem sjøl. Her ser en faktisk at den norske stat gjennom overvåkingspolitiet har hatt dykkerne i fokus og har prøvd å hindre at såkalte brysomme personer har kommet i jobb slik at de har kunnet sette en meget alvorlig sak for staten i fokus.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:23:54]: Jeg vil bare vise til det jeg sa, som en uttalelse jeg formidler videre fra justisministeren: Han sier at han ikke er kjent med at Politiets overvåkingstjenestes dokumenter gir grunnlag for å hevde at den omtalte personen ble nektet tilsetting med det formål å hemmeligholde opplysninger om dykkingen.

På grunnlag av de opplysningene vi har i dag, kan jeg ikke se at det er noe som begrunner en ny gransking. Det er tross alt meget kort til siden Stortinget behandlet den foreliggende granskingsrapporten. Derfor vil jeg vise til det svaret jeg har gitt.

Men skulle det komme helt nye opplysninger som begrunner en ny gransking, og Stortingets flertall skulle ønske det, er det selvsagt ikke meg imot at det skjer.

S p ø r s m å l 5

Ågot Valle (SV) [11:25:04]: Jeg har følgende spørsmål til kultur- og kirkeministeren:

«Klargjøring av eierhistorie er et viktig virkemiddel for å hindre ulovlig eller uetisk handel med verdifulle kunst- og kultursamlinger. Nasjonalbiblioteket har en database som gjør Schøyen-samlingene tilgjengelige, uten at eierhistoriene er klargjort. Dette er i strid med ICOMs retningslinjer.

Hva mener statsråden om dette, og hvordan vil statsråden sørge for at offentlige kulturinstitusjoner følger ICOMs retningslinjer, slik at verdens kulturhistorie kan ivaretas på en etisk riktig måte?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [11:25:46]:

Nasjonalbiblioteket har ein avtale med Martin Schøyen om å gjera digitalt tilgjengeleg ein liten del av Schøyen-samlinga på heimesidene til Nasjonalbiblioteket. Motivasjonen for dette samarbeidet er å gi publikum tilgang til innhaldet i ei av verdas største og viktigaste samlingar av gjenstandar og manuskript.

Eit slikt samarbeid ville neppe ha vore innleidd dersom ein ville skjula opphavet til samlinga. Nasjonalbiblioteket fortener etter mi meining fyrst og fremst honnør for at dei arbeider for å gjera ein viktig del av kulturarven tilgjengeleg for eit breitt publikum.

ICOMs regelverk er utforma for inntak av museale gjenstandar. Nasjonalbiblioteket deponerer i dag ingen gjenstandar frå Martin Schøyen sine samlingar, men gjer som sagt tilgjengeleg digitale kopiar av ein liten del av samlinga på Nasjonalbiblioteket sin nettstad.

Eg vil understreka at problemstillingar rundt eigarhistorie og tilbakelevering knyter seg til den originale gjenstanden og ikkje til digitale kopiar.

Departementet og ABM-utvikling tilrår at alle norske museum følgjer ICOMs etiske retningslinjer, som trekkjer opp allment aksepterte hovudlinjer for korleis museum og museumsarbeidarar skal handsama etiske problemstillingar i tilknytning til museumsarbeid.

Nasjonalbiblioteket byggjer i sitt arbeid på tilsvarande etiske standardar gjennom sin medlemskap i IFLA, som har eit nært samarbeid med UNESCO. Både IFLA og ICOM er medlemmer av «Blue Shield», som Nasjonalbiblioteket har medverka til å oppretta i Noreg. «Blue Shield» har til formål å samla og spreia informasjon, samordna innsats og påverka styresmakter og fagpersonar til å ivareta kulturarven under væpna konflikter eller ved katastrofar.

Regjeringa la denne sommaren òg fram forslag for Stortinget om at Noreg skal ratifisera UNESCOs konvensjon av 1970 om tiltak for å forby og hindra ulovleg import og eksport av kulturgjenstandar og ulovleg overføring av eigedomsrett til kulturgjenstandar, jf. St.prp. nr. 70 for 2003-2004 og Ot.prp. nr. 76 for 2003-2004, som dei etiske retningslinjene til ICOM viser til.

På denne bakgrunnen meiner eg både Nasjonalbiblioteket og andre kulturinstitusjonar her i landet kjenner til og følgjer dei relevante etiske retningslinjene i arbeidet sitt.

Ågot Valle (SV) [11:28:19]: Jeg takker for svaret. Men jeg synes at statsråden bagatelliserer problemstillinga, fordi å oppgi eierhistorie er et veldig viktig krav dersom man skal unngå ulovlig handel med antikviteter, og det gjelder også når disse blir digitalisert.

Det er bra at Stortinget nå har vedtatt UNESCO-konvensjonen, og det er et framskritt at Nasjonalbiblioteket har tatt stikkprøver om hvorvidt eierhistorien er klarlagt. Men Per Rekdal, medlem av ICOMs utøvende styre her i Norge, mener likevel at dette bare er kosmetikk, at Nasjonalbiblioteket ikke må akseptere noe annet enn opphavsdokumenter på alt som gjøres tilgjengelig også digitalt.

Jeg vil utfordre statsråden til å være litt mer tydelig på dette, og spørre om hun er enig i Rekdals bekymring over at kunnskapen om dette ikke er så klar som statsråden nå gir uttrykk for.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [11:29:32]:

Vi kan godt informera endå sterkare enn det vi har gjort i forhold til regelverket som vi er forplikta på i Noreg. Men eg vil ta avstand frå påstanden frå representanten om at det er ulovleg import vi snakkar om her. Eg trur at verken eg eller representanten kan vera så klare på kva det er.

Eg vil òg fortelja representanten at eg har motteke brev frå Martin Schøyen der han informerer om at han har vore i kontakt med Pakistans ambassadør i Noreg vedrørende manuskript som kanskje stammar frå Gilgit i Pakistan, og Schøyen tilbydde seg å gi desse manuskripta tilbake til Pakistan. Vidare informerer Martin Schøyen om at han har vore i kontakt med den norske UNESCO-kommisjonen vedrørende retur av seks manuskriptfragment som kanskje kan stamma frå Kabul Museum.

Påstanden om at dette er ulovleg, vil i alle fall ikkje eg underskriva på. Men når det er sagt, meiner eg at våre institusjonar er informerte. Dei skal følgja opp det regelverket vi har forplikta oss på. Eg er òg glad for at Stortinget i alle fall har behandla ferdig den eine av UNESCO-konvensjonane. No veit eg at miljøkomiteen har vedteke å utsetja behandlinga av den andre, men han kjem – og då har vi òg kraftigare verkemiddel.

Ågot Valle (SV) [11:30:50]: Jeg takker igjen for svaret.

Ulovlig handel med antikviteter øker, og vi står i fare for at deler av verdens kulturarv går tapt. Nå er det ingen som med sikkerhet kan si at Schøyen-samlingen dreier seg om ulovlig handel. Poenget er jo at vi ikke vet. Når eierhistorien ikke automatisk blir klarlagt, blir det grobunn for spekulasjoner om at dette *kan* dreie seg om ulovlig handel.

Jeg er glad for at statsråden kan gi meldinger om at manuskripter som tilhører Afghanistan, kanskje kan tilbakeføres dit. Men på bakgrunn av de spekulasjonene som har vært, utfordrer jeg statsråden på at Regjeringa tar et aktivt grep for å klargjøre om samlingen til Schøyen er kommet til på en glassklart lovlig måte, og at man dermed har et klart krav om at eierhistorien blir klargjort.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [11:32:05]:

No opererer ikkje vi med spekulasjonar, vi opererer med fakta. Vi har hatt kontakt. Martin Schøyen har sjølv teke kontakt med departementet i forhold til å gi informasjon om kva som har skjedd. At det blir påstått at ting er ulovleg innførte, kan ikkje eg ta stilling til, eg må halda meg til fakta og ikkje spekulasjonar. Men det er heilt klart at ulovleg handel med slikt materiale generelt er ei utfordring som vi absolutt må ta på alvor.

No er det éin ting at Noreg ratifiserer, men då må òg andre land som er involverte, ratifisera for at vi skal kunna bruka det regelverket som snart blir tilgjengeleg for oss. Det regelverket går jo då på situasjonar i framtida, og ikkje på det som ligg i fortida. Men eg er glad for Martin Schøyens aktive handling for å få ført tilbake igjen det som han eventuelt meiner høyrer til andre stader.

Eg meiner òg at våre institusjonar sjølv sagt skal vera merksame på det regelverket vi er forplikta på. Men igjen, som eg sa i svaret mitt: Det er forskjell på å visa digitalt materiale og verkeleg materiale – det er det eine. For det andre hadde ein ikkje lagt ut på nettet digitalt materiale om ein hadde vore redd for at dette hadde vore

ulovleg innført til landet. Ein hadde då heller prøvt å skjula det, om ein ynskte å skjula noko.

S p ø r s m å l 6

Fra representanten Lena Jensen til utdannings- og forskningsministeren:

«Forskning viser at vi har en grunnskole som ikke utjevner forskjellene, men i stor grad er med på å reproducere og forsterke forskjellene i samfunnet. Elever med foreldre med høy utdanning er de som har størst mulighet til å lykkes i skolen. En femtedel av elevene går i dag ut av grunnskolen uten gode nok lese- og skriveferdigheter. Det blir færre lærere, flere barn, større grupper og mindre delingstimer i skolen.

Mener statsråden at denne utviklingen går ut over tilpasset opplæring for hvert enkelt barn?»

S p ø r s m å l 7

Fra Arne Sortevik til utdannings- og forskningsministeren:

«Både enkelthendelser omtalt gjennom media og uttalelser fra såkalte oppveksteksperter peker på et tydelig og voksende voldsproblem i skolen. Norsk skole sliter ikke bare med et mobbepproblem og et uroproblem; vi har nå fått et fremvist voldsproblem som omfatter vold mellom elever og mellom elev og lærer. Ting kan også tyde på at den store utfordringen ligger i barneskolen.

Hva vil statsråden gjøre for å bekjempe vold i skolen?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 8

Jan Simonsen (uav) [11:33:40]: Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«Fiskeridepartementet har i flere år hatt som praksis å bruke av norske skattebetaleres penger til å subsidiere store og mektige utenlandske organisasjoner som bl.a. arbeider for at det skal tillates jakt på ulike afrikanske dyrearter. Eksempel er den amerikanske organisasjonen «IWMC World Conservation Trust».

Hva er begrunnelsen for en slik bruk av skattebetalerens penger?»

Statsråd Svein Ludvigsen [11:34:13]: Private organisasjoners engasjement er i mange sammenhenger, også internasjonalt, viktig når spørsmål knyttet til forvaltningen av levende marine ressurser drøftes og prinsipper fastlegges.

Prinsippene for norsk miljøpolitikk er knyttet til en økosystembasert forvaltning og bærekraftig utnyttelse av høstbare bestander.

For Norge er det derfor viktig å knytte forbindelse til organisasjoner som arbeider for slike forvaltningsprinsipper.

Fiskeri- og kystdepartementet har de siste fire årene gitt støtte til IWMC World Conservation Trust med 50 000 kr pr. år. Fiskeri- og kystdepartementet gir ikke generell driftsstøtte til organisasjonen, men støtter etter søknad konkrete prosjekter som er i tråd med norske forvaltningsprinsipper.

I 2002 gikk støtten til å gjennomføre en konferanse der forslaget om nedlisting av vågehval var fremmet til det tolvte partsmøtet i CITES. CITES regulerer handel med ville dyre- og plantearter. Norge bestrider at norske vågehvalbestander er truet. Dette er også bekreftet av den internasjonale hvalfangstkommisjonens vitenskapskomite. Hensikten med nedlisting er å åpne for eksport av norske vågehvalprodukter.

I 2003 gikk støtten til delfinansiering av boken «Embracing the Earth's Wild Resources» – en bok som fremmer de synspunkter på ressursforvaltning som er i samsvar med norsk politikk på dette området.

Støtten Fiskeri- og kystdepartementet gir til IWMC i år, blir brukt til å lage en brosjyre, bl.a. om marine arter, med vurdering av de listeforslagene som ble framlagt på partskonferansen i CITES i oktober i år. Flere land la disse vurderingene til grunn for sine innlegg på møtet og sin stemmegivning.

IWMC er en forholdsvis liten organisasjon med hovedkontor i USA, ledet av en tidligere generalsekretær i CITES, canadieren Eugene Lapointe.

IWMC legger prinsipper om bærekraftig bruk av naturressurser til grunn for sitt arbeid, dvs. det samme prinsippet som ligger til grunn for stortingsmeldingen om norsk sjøpattedyrpolitikk. Som kjent gav Stortinget sin tilslutning til det prinsippet da meldingen ble behandlet i Stortinget i mai i år.

Jan Simonsen (uav) [11:36:27]: Jeg får fortsatt ikke helt sammenhengen mellom forvaltning av norske sjøpattedyr og elefantjakt. Det er jo slik at to av tre av disse organisasjonene overhodet ikke beskjeftiger seg med hvalfangst, men likevel får de altså bevilget penger over det norske Fiskeri- og kystdepartementets budsjett på et kapittel om informasjon om ressursforvaltning.

Den tredje organisasjonen, World Conservation Trust, hørte vi nå har fått til spesielle prosjekt, f.eks. en konferanse om hvalfangst. Men det betyr jo at organisasjonen får frigjort egne ressurser til andre prosjekt, eksempelvis elefantjakt.

Under alle omstendigheter: Burde ikke disse organisasjonene, spesielt en amerikansk organisasjon, få sin støtte fra amerikanske skattebetalere og amerikanere, og ikke fra norske skattebetalere? Eller: Er forklaringen at Norge kjøper seg støttespillere i kampen for norsk hvalfangst og internasjonal elefantjakt, at dette er en betaling for lobbyvirksomhet? I så fall synes jeg det er «fair enough», men det bør komme tydelig fram.

Statsråd Svein Ludvigsen [11:37:30]: Norske myndigheter gir støtte til en rekke organisasjoner som på forskjellige måter og ut fra forskjellige innfallsvinkler arbeider for å verne naturen. De organisasjonene som Fis-

keri- og kystdepartementet støtter, er alle talsmenn for bærekraftig ressursutnyttelse, og det er i tråd med norske myndigheters egen politikk, slik jeg redegjorde for. De prosjektene vi har støttet, er i tråd med de forvaltningsprinsippene vi legger til grunn.

Når det gjelder spørsmålet om å tillate jakt på f.eks. elefanter, støtter Norge kontrollert utnyttelse av bærekraftige bestander i land med forsvarlig viltforvaltning.

Over 2004-budsjettet, hvor vi hadde 1,5 mill. kr til disposisjon for informasjonstiltak, har vi først og fremst støttet Høge Nord Alliansen, som målbærer norske prinsipper. Vi har gitt støtte til de rådgivere som Regjeringen bruker i vårt internasjonale arbeid, og vi har gitt støtte til en del organisasjoner – norske og utenlandske – som arbeider i tråd med de forvaltningsprinsippene om bærekraftig utnyttelse av ressursene og høstbare ressurser som vi legger til grunn.

Jan Simonsen (uav) [11:38:40]: Det finnes vel en hel rekke organisasjoner, kanskje tusener på tusener, rundt i verden som jobber ut fra samme synspunkter, som eksempelvis den norske regjering, på ulike områder. Det kan vel ikke være den norske skattebetalers oppgave å subsidiere alle disse organisasjonene, som altså er etablert i land utenfor Norge?

Ekspedisjonssjef Williams sier til VG i dag at hovedpoenget er å støtte organisasjoner som jobber for den norske linjen om å høste bærekraftig av naturressursene. Jeg forstod statsråden slik at han svarte i samme retning.

Betyr det da at disse organisasjonene er representative for Norges politikk på dette området, og i så fall, er det en politikk som deles av hele Regjeringen, inkludert miljøvernministeren og landbruksministeren?

Statsråd Svein Ludvigsen [11:39:26]: Spøreren tar jo fullstendig feil når han sier at vi støtter tusenvis av organisasjoner. Vi støtter enkelte organisasjoner på prosjektbasis. Vi gir ikke driftsstøtte, vi legger til grunn prinsipper om bærekraftig utnyttelse av bestandene, og vi står for en økobasert forvaltning, som også er et krav til de prosjekter vi skal støtte.

Som fiskeri- og kystminister har jeg vært opptatt av at støtten som vi gir til utenlandske organisasjoner, skal være prosjektstøtte, nettopp for å sikre at pengene brukes til aktiviteter som støtter opp om norske forvaltningsprinsipper. I så måte er dette god bruk av skattebetalernes penger.

For 2005-budsjettet har vi foreslått 1,55 mill. kr til informasjonstiltak om ressursforvaltning, og fordelingen vil bli avgjort på bakgrunn av konkrete søknader. Vi vil legge vekt på at prosjektene skal være knyttet til ideer som støtter opp om norske forvaltningsprinsipper.

De internasjonale organisasjonene som mitt departement støtter, er i overensstemmelse med og i samsvar med både norsk utenrikspolitikk og de generelle prinsippene om norsk ressursforvaltning.

S p ø r s m å l 9

Torbjørn Andersen (FrP) [11:40:46]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«I St.prp. nr. 1 for 2003-2004 under Fiskeridepartementet står det at «prosjektering av utvidelse av havbruksstasjonen i Austevoll og forskningsstasjonen i Flødevigen vil være fullført i løpet av 2004». I Budsjett-innst. S. nr. 12 for 2003-2004 gjorde Stortinget ingen endringer av betydning vedrørende proposisjonens innhold på dette området.

Hvorfor er da ikke dette planarbeidet hittil blitt gjennomført slik det stod i St.prp. nr. 1 under Fiskeridepartementet, og slik det ble forutsatt av Stortinget?»

Statsråd Svein Ludvigsen [11:41:36]: Fiskeri- og kystdepartementet har i flere år hatt ambisjoner om å få utrustet og utbygd både Matre havbruksstasjon, Austevoll havbruksstasjon og Flødevigen forsøksstasjon. Matre har hatt første prioritet av disse.

Samtidig har det, som et ledd i satsingen på torsk som kommersiell oppdrettsart, vært vurdert som nødvendig å etablere ny avlsstasjon for torsk i Tromsø med sikte på ferdigstillelse i 2007.

Basert på foreliggende planer ble det i St.prp. nr. 1 for 2003-2004 signalisert at prosjektering av Matre skulle ferdigstilles innen utgangen av 2003 og prosjekteringen av Austevoll og Flødevigen skulle ferdigstilles i 2004, slik spøreren sier.

Det har så i ettertid vist seg at det var mulig å realisere en ny torskeavlsstasjon allerede i 2004–2005 gjennom kjøp og ombygging/tilpassing av eksisterende anlegg på Krakenes utenfor Tromsø. Det gjorde at vi fikk en gunstigere realisering av det prosjektet. Samtidig viser prosjekteringen av Matre og forprosjekteringsarbeidet som er gjennomført i forhold til Austevoll og Flødevigen, at de samlede utbyggingene vil kunne komme opp i til sammen over 400 mill. kr.

Dette har, sammen med den generelt stramme budsjettsituasjonen, ført til at Fiskeri- og kystdepartementet har vurdert det som lite realistisk at alle prosjektene kan realiseres på kort sikt.

Det ble derfor varslet i St. prp. nr. 1 for 2004-2005 at ny avlsstasjon for torsk og utbygging av Matre havbruksstasjon ville bli prioritert, mens Austevoll og Flødevigen ville måtte utsettes. Det har igjen som konsekvens at videre prosjektering av Austevoll og Flødevigen ikke bør gjennomføres før det er nærmere avklart når det er mulig å realisere disse prosjektene, da endelig prosjektering bør ferdigstilles så tett opp til igangsetting av utbygging som mulig.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:43:34]: Jeg takker statsråden for svaret.

Grunnen til at jeg tar opp dette spørsmålet, er at det faktisk står svart på hvitt at prosjektering av utvidelse av havbruksstasjonen i Austevoll og forskningsstasjonen i Flødevigen skal være fullført i 2004. Dette har man såle-

(Torbjørn Andersen)

des forholdt seg til, men lite har skjedd slik det er blitt forespeilet. I den grad utbygging er påbegynt, har det stort sett stanset opp begge steder.

Arendal kommune har f.eks. gått inn med betydelige summer for å ferdigstille ny vei, vann og avløp til stasjonen i Flødevigen. Samtidig er det bygd et flunkende nytt kaianlegg der til flere millioner kroner. Alt dette er gjort nettopp i påvente av den forespeilte prosjekteringen og utbyggingen som skulle finne sted så fort som mulig.

Jeg håper i det minste at statsråden forstår den lokale frustrasjonen, siden dette ikke har skjedd i tråd med hva man hadde forestilt seg. Kan statsråden si når man eventuelt kan forvente å få penger til forprosjektering, slik det er forespeilet ved Austevoll og i Flødevigen?

Statsråd Svein Ludvigsen [11:44:46]: Jeg bekrefter at Regjeringen fortsatt har ambisjon om å bygge ut forskningsstasjonene både i Austevoll og i Flødevigen, men det betinger at det er budsjettmessig rom for det. Det skal Stortinget til enhver tid ta beslutning om. Vi ønsker å avslutte forprosjekteringsarbeidet så tett opp til utbygging som mulig, nettopp for å unngå at vi reiser falske forhåpninger – for å si det slik. Vi har måttet erkjenne at de totale kostnadene har blitt så høye – anslagsvis 400 mill. kr – at det ikke er realistisk å fortsette prosjektering med en ambisjon om en snarlig realisering, i 2005. Men jeg deler spørrerens ønske om en realisering så fort som mulig. Vi har foretatt de nødvendige opprustingstiltak når det gjelder helse, miljø og sikkerhet, også innenfor den nåværende husleieordningen i regi av Statsbygg. Så de hensynene er ivaretatt. Det er riktig at det i Flødevigen er gjort utbygninger på vei og kaianlegg, som det også blir opplyst her.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:45:52]: Jeg takker for svaret, og nå har statsråden gitt sine forklaringer til mitt spørsmål. Jeg har selvsagt notert meg det, og er rimelig fornøyd med det.

Jeg vil også få nevne at jeg nylig var på besøk på forskningsstasjonen i Flødevigen ved Arendal. Det er nærmest en skam at det ikke for lengst er gjort noe med de dårlige og gammeldagse bygningsmassene der, spør du meg. Her er det altså en til dels meget gammel og nedslitt bygningsmasse, og man har mangelfulle laboratoriefasiliteter. Det er mangel på kontorplass, møterom, arkivrom osv. Dersom man nå vil satse på forskningsstasjonen i Flødevigen, noe man etter min vurdering av flere grunner absolutt bør gjøre, må det jo skje noe her snarest mulig.

Jeg forstår det slik at statsråden vil se på mulighetene for å få en så rask som mulig framdrift og avklaring på hva som må gjøres i Flødevigen og også ved Austevoll, slik at vi så snart som mulig kan få en høyst nødvendig oppgradering av disse to stasjonene, hvis jeg skjønner statsråden rett.

Statsråd Svein Ludvigsen [11:46:56]: Jeg anbefaler flere representanter å besøke forskningsinstitusjoner. Da

vil man se at det foregår meget nyttig og meget god forskning ved samtlige av stasjonene.

Jeg ante at det i spørsmålsstillingen lå en slags prioritering fordi man nå hadde besøkt Flødevigen. Jeg tror at vi må se samtlige anlegg under ett, og at man må foreta prioriteringer ut fra en samlet vurdering og ikke bare etter ett enkelt besøk. Men vi deler ønsket om å styrke både forskningen og den infrastrukturen som er nødvendig. Men fortsatt er det slik at det i Flødevigen, med de mangler som er ved stasjonen, foregår en meget god forskning.

Presidenten: Neste spørsmål er fra Steinar Bastesen. Presidenten kan ikke se at spørreeren er til stede, så hvis statsråden kan vente litt, kan det hende ...

Statsråd Svein Ludvigsen [11:47:52]: Statsråden kan også svare uten at spørsmålet stilles.

Presidenten: Det hørtes veldig greit ut.

Statsråd Svein Ludvigsen [11:47:57]: Jeg venter.

Presidenten: Statsråden er da så vennlig å vente litt, så får vi se om spørreeren dukker opp. I mellomtiden kan Stortinget gå til spørsmål nr. 11, fra representanten Bjarne Håkon Hanssen til helse- og omsorgsministeren.

S p ø r s m å l 1 1

Bjarne Håkon Hanssen (A) [11:48:23]: Takk! Jeg er glad for at jeg får stille spørsmål 11 og ikke spørsmål 10.

«Gjennom media hevdes det at det foreligger planer om å slå sammen oslosykehusene, og at det i den forbindelse vurderes å endre inndelingen av helseregionene.

Vil slike vesentlige endringer bli lagt fram for Stortinget før beslutning tas?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:48:53]: Jeg har i forslaget til statsbudsjett for 2005, som nå er til behandling i Stortinget, gitt en orientering om at det pågår et utredningsarbeid for bedre koordinering av spesialisthelsetjenesten i hovedstadsområdet, og at departementet tar sikte på å legge frem sine vurderinger av disse spørsmålene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2005.

Utredningen om samordning av sykehusene i hovedstadsområdet er i tråd med den prosessen som er skissert i forslaget til statsbudsjett, sendt på høring til ulike interessentgrupper, og fristen for å avgi skriftlige høringsuttalelser er satt til i dag, 1. desember. Det har også vært avholdt fire høringsmøter med ulike aktører.

Utredningen skisserer flere mulige løsninger for organisering av sykehusene i hovedstadsområdet. Et av alternativene som representanten Bjarne Håkon Hanssen spør om, er en sammenslåing av de to regionale helseforetakene Helse Sør og Helse Øst. Gjennom høringsmøtene og i de skriftlige innspillene som er kommet til nå, er det fra flere av høringsinstansene gitt uttrykk for at dette er en

god løsning, mens andre ser betenkeligheter med en slik region for Sørøstlandet.

Min endelige vurdering av hvordan dette best kan ivaretas fremover, og om dette kan innebære endringer i regiongrenser, vil jeg altså komme tilbake til når saken legges frem for Stortinget i revidert til orientering. Dette innebærer at dagens avtalebaserte samarbeidsmodell mellom Helse Sør og Helse Øst vil bli videreført i en eller annen form.

Samtidig vil jeg, i større grad enn det som har vært gjort til nå, ta i bruk styringsvirkemidler jeg har som eier av de regionale helseforetakene, for å løse de samordningsproblemene som har oppstått i hovedstadsområdet, men som også ses i andre regionale helseforetak.

Det fremstår for meg som tilstrekkelig dokumentert at den modellen som ble valgt for organisering av Helse-Norge, har noen svakheter på viktige områder. Samordningen må bli bedre enn det den har vært til nå, slik at de samlede ressursene utnyttes bedre, og at vi for fremtiden unngår dobbeltinvesteringer i bygninger, kostbart medisinsk utstyr, teknisk utstyr, IKT-løsninger osv. Jeg vil i foretaksmøtet i begynnelsen av januar komme med klare eierkrav til på hvilke områder dette skal skje. Alle de nye tiltakene har det til felles at de setter pasientene i sentrum – hvor selvfølgelig det enn kan høres ut. Det å ta ut synergier er et mål for å bedre helsetjenesten for den enkelte pasient og selvfølgelig ikke et mål i seg selv.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [11:51:39]: Jeg takker for svaret. Det er et svar som jeg er godt fornøyd med. Jeg har aldri hatt noe ønske om å uttrykke at ikke helseministeren har styringsmuligheter i Helse-Norge, tvært imot. Formålet med helsereformen var nettopp at Helse-Norge måtte få en sjef. Det var en ansvarsreform, og sjefen er helseministeren. Hvis helseministeren er misfornøyd med utviklingen av Helse-Norge, har helseministeren alle muligheter til å gripe fatt i det. Jeg husker godt at statsråd Høybråten i sin tid som helseminister f.eks. fant det formålstjenlig å gripe inn og stoppe et forslag om nedlegging av en fødestue på Gjøvik. Det syntes jeg var en klok beslutning av statsråd Høybråten. Det viser jo at helseministeren absolutt har muligheter.

I sitt svar sier statsråden at Stortinget vil bli orientert i revidert. Vil vi bli mer enn orientert? Vil vi bli involvert i beslutningen?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:52:50]: For å ta det siste først: Stortinget har gjennom lov bestemt hvem som trekker grensene for de regionale helseforetakene. Men det står selvfølgelig Stortinget fritt til enhver tid å fatte vedtak, selv om man har delegert myndighet til andre.

Når det gjelder hvilke styringsmuligheter man har, må man allikevel ta til etterretning det faktum at man valgte en organisasjonsmodell uten å ha en konsernmodell, der man i realiteten har en sjef på toppen som driver instruksjon på hva man skal gjøre. Hele helseforetakslovgivningen bygger på nettopp det representanten Hanssen sa, at man kan stoppe tiltak – nedlegging av fødestuer, nedlegging av lokalsykehus. Men det å drive et konsern av den-

ne størrelse utelukkende ved å si hva man ikke skal gjøre, tror jeg over tid vil være vanskelig.

Jeg ser at helseforetakslovgivningen allikevel gir eieren i foretaksmøte mange muligheter, definitivt. De kommer jeg til å nytte, og de må nyttes. Ellers tror jeg denne reformen vil ende i fjellveggen. For det er for meg lagt frem tilstrekkelig dokumentasjon på at ressursallokeringen på ingen måte er optimal. Det er bare å bla i styreprotokollene til de regionale helseforetakene for de tre siste årene, så ser man hva man har holdt på med. Det å intervju styreledere gir en god indikasjon på hva man mener om eksempelvis investeringer, hvis man hadde kunnet se de andre helseforetakene i kortene.

Vi har behov for å se ting i sammenheng, men jeg er enig med representanten i at mulighetene er der hvis man vil bruke foretaksmøtet.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [11:54:27]: Det er i og for seg interessant at helseministeren ikke er fornøyd med hvordan ressursene i Helse-Norge har vært styrt de tre siste årene. Men det får jeg bare ta til etterretning.

Det viktige for meg er å understreke at her har helseministeren styringsmuligheter som han kan bruke. Hvis det er sånn at helseministeren er misfornøyd med organiseringen av arbeidsfordelingen mellom sykehusene i Oslo, har helseministeren muligheter til å bruke sin makt til å iverksette tiltak, og det skal jeg støtte helseministeren i, dersom han velger å bruke den muligheten.

Så er jeg selvfølgelig klar over at i spørsmålet om regioninndeling kan helseministeren fatte egen beslutning. Men spørsmålet er om det er klokt å gjøre det, og om det ikke nå er klokt å involvere Stortinget i en så ny reform, slik at det kan bygges videre på den brede enigheten som har vært om helsereformen. Min anbefaling går klart i den retning.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [11:55:38]: Min vurdering er at det er meget klokt å involvere Stortinget. Derfor har også Regjeringen i to dokumenter til Stortinget sagt at til tross for at Stortinget har delegert dette til Kongen i statsråd, vil en finne det høyst formålstjenlig og fornuftig at organiseringen av den største tjenesteleverandøren i Norge finner sin løsning i Stortinget, for nettopp å forankre dette bredt.

Jeg tror det vil være klokt å ta innover seg, uansett hva man måtte ha ment for tre år siden om hvordan dette burde gjøres, at de ting man avdekker i ettertid som fremstår som imperfeksjoner i måten å styre det på, må man gjøre noe med, uten at man dermed har sagt at man endevender alt som finnes. Det er helt åpenbart at det er slik, særlig når det gjelder investeringer, som er en langsiktig affære, at fornuften, eventuelt ufornuften, av det man har gjort, ofte viser seg i ettertid. Nå er vi i ettertid, og det vi ikke så på dag én, ser vi på dag tusen. Det er der vi er nå.

Presidenten: Da har Steinar Bastesen kommet, og vi går tilbake til spørsmål 10.

S p ø r s m å l 1 0

Steinar Bastesen (Kp) [11:56:51]: Jeg har et spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«EU-kommisjonen vedtok 13. oktober i år et nytt forslag til havnedirektiv som skal gi rederiene større frihet til å velge hvem som skal laste og losse skipene.

Vil et slikt direktiv få virkninger for Norge, og hvordan stiller statsråden seg til direktivet?»

Statsråd Svein Ludvigsen [11:57:27]: Direktivforslaget har en lang vei å gå før det blir politikk av det. Det skal både om rådet og EU-parlamentet, og det er meget omstridt. Men i fall det blir vedtatt, medfører det at EUs konkurranseregler og traktatbestemmelser om fri flyt av tjenester også skal gjelde innenfor havnesektoren. Det vil bety at det f.eks. åpnes for større adgang til å konkurrere om å utføre laste- og losseoperasjoner i havner. I tillegg foreslås det at mannskap på skip i nærsjøfart, eller på «Motorways of the Seas»-fartøyer, som det kalles, skal gis økt adgang til «self-handling», som det står i forslaget. EU har i dag ikke en felles regulering av havnetjenester, og det er fortsatt en god del monopoler og restriksjoner som hindrer fri markedsadgang for tilbydere av denne type tjenester.

Fiskeri- og kystdepartementet har deltatt aktivt i å påvirke direktivet. Det har fra norsk side blitt bedt om at lostjenester ikke ble omfattet av havnetjenestedirektivet, fordi Norge har statslosing og det ikke er adgang for private aktører til å yte lostjenester.

Forslaget er som sagt omstridt, og det ble forkastet i første runde i EU-parlamentet. Losse- og lastearbeiderne i de største havnene har tariffestet fortrinnsrett/enerett til å utføre alt losse- og lastearbeid på skip, i samsvar med ILO-konvensjon 137. Norge bad kommisjonen vurdere hvorvidt direktivforslaget er forenlig med ILO-konvensjonen. Kommisjonens vurdering er at forslaget er nøytralt i den forstand at det verken virker inn på nasjonale bestemmelser om sysselsetting og sosiale spørsmål, herunder yrkesopplæring, eller på miljø, sjøsikkerhet og terrorbereidskap.

Norge har tidligere bedt om at de opprinnelige terskelverdiene for havner som skal omfattes av direktivet, blir gjort samsvarende med kravene til havner i Kategori A i TEN-T, som det heter. Det betyr at havnen i gjennomsnitt skal ha en årlig godsmengde på 1,5 mill. tonn eller 200 000 passasjerer. Dette er da også gjort gjeldende i det nye direktivforslaget.

De havnene i Norge som vil kunne omfattes av havnetjenestedirektivet, er i første rekke Mo i Rana, Bergen, Karlsund, Stavanger, Kristiansand, Grenland, Larvik, Sandefjord, Oslo og Borg.

Økt konkurranse kan bidra til lavere kostnader og mer effektive havnetjenester. Havnetjenestedirektivet vil gi mer gjennomsiktige regler for å kunne tilby havnetjenester, noe som er positivt for konkurranse og effektivitet og et ledd i å styrke nærsjøtrafikken. Fiskeri- og kystdepartementet vil følge den videre prosessen med utforming av havnetjenestedirektivet og kontinuerlig vurdere nors-

ke interesser på dette området. Men jeg minner om at forslaget er omstridt i EU-systemet, og det har enda en vei å gå før det blir effektivt politikk.

Steinar Bastesen (Kp)[12:00:23]: Jeg takker statsråden for svaret, og jeg har følgende tilleggsspørsmål: Statsråden må være for eller imot et prinsipp som går på at havnearbeiderne tar laste- og losseoppdrag i Norge. Sagt på en annen måte: Mener statsråden at rederiene selv skal få bestemme hvem som skal losse eller laste skipene?

Statsråd Svein Ludvigsen [12:00:47]: Nå forholder vi oss til et forslag i EU som ikke er vedtatt og dermed heller ikke gjeldende politikk fra norsk side. Vi har reist problemstillinger knyttet til det spørsmålet som her reises, og vist til at ILO-konvensjonen setter visse begrensninger. Vi følger den videre prosessen i EU i denne saken. Jeg viser til at losse- og lastearbeiderne i Norge var aktive da denne saken sist var oppe, og faktisk gjennomførte politisk streik i havnene både i 2001 og 2002. Vi har ikke fra norsk side tatt standpunkt til et forslag som ikke er vedtatt i EU.

Steinar Bastesen (Kp) [12:01:31]: Det er jo betryggende å høre, og jeg takker statsråden igjen for svaret. Men da må jeg spørre statsråden om han er villig til å nedlegge veto mot at Norge følger denne EU-forordningen, når den kommer opp.

Statsråd Svein Ludvigsen [12:01:47]: Det er vanskelig å si at vi skal rette oss etter det eller nedlegge veto mot et forslag som er et forslag som ikke er vedtatt. Jeg tror det vil gagne norsk anseelse og norsk politisk handlingsfrihet at vi nå avventer og ser hva som blir vedtatt, og så er vi aktiv part i å påvirke den prosessen i forkant. Det hadde vi kunnet gjøre enda bedre hvis vi hadde vært medlem av EU, men selv når vi står utenfor, er vi altså i stand til å gjøre noe av det som representanten Bastesen ber meg om. Men det han egentlig ber meg om, er å være medlem av EU.

Steinar Bastesen (Kp)[12:02:23]: Det kommer jeg ikke til å gjøre!

Presidenten: Spørsmål 11 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 1 2

Rolf Terje Klungland (A)[12:02:42]: «På et møte jeg deltok i sammen med tillitsvalgte innen Helse Sør den 15. november i år, kom det fram at de tillitsvalgte var alvorlig bekymret over økonomien innen sykehussektoren. De mente det ikke var samsvar mellom Regjeringens verbale målsettinger og bevilgningene som ble foretatt i budsjettet for 2005.

Hva er statsrådets vurdering i forhold til dette, og da spesielt i forhold til lokal- og nærsykehus?»

J ø r g e n K o s m o hadde her overtatt president-plassen.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:03:15]: Jeg vil innledningsvis få lov til å peke på at i tiden etter reformen har det vært en sterk økning i de statlige overføringene til spesialisthelsetjenesten, og jeg kan vel si det så sterkt at knapt noen annen sektor som Stortinget har ansvar for, har opplevd tilsvarende økning i overføringene. Motstykket til dette er at vi i samme periode har hatt en meget sterk økning i aktiviteten, med tilhørende økte kostnader.

Sykehusreformen som ble fremmet av Stoltenberg-regjeringen, gav i utgangspunktet store muligheter til bedre ressursutnyttelse. Det å samle eierskap på statens hånd skulle i utgangspunktet legge til rette for en bedre ressursutnyttelse. Det kan imidlertid stilles spørsmål ved om den valgte organisering underbygger muligheten for å ta ut effektiviseringsgevinster.

Det har helt fra starten vært en grunnleggende forutsetning at de regionale helseforetakene skulle drive i balanse. Uten et troverdig krav om balanse undergraves statens eierstyring og dermed budsjett disiplinen i helseforetakene.

Det å gjennomføre omstillinger er imidlertid meget krevende prosesser som tar tid, ikke minst innen en sektor som spesialisthelsetjenesten, hvor vi hele tiden må ha for øye pasientenes beste også når vi gjennomfører slike tiltak.

Dette har ført til at de regionale helseforetakene er gitt både mer tid og mer ressurser før balansekravet skal nås. Senest skjedde det ved behandling av finanskomiteens innstilling til neste års statsbudsjett, der regjeringspartiene og Fremskrittspartiet økte overføringene til spesialisthelsetjenesten med 500 mill. kr. I budsjettavtalen som sosialkomiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet nylig har inngått, er det også gitt en åpning for at balansekravet i 2005 for Helse Sør kan lempes på. Jeg regner med at Helse Sør vil be om et møte med meg for å drøfte dette hvis de finner det vanskelig å oppfylle Stortingets generelle krav om balanse innen utgangen av 2005.

Når det gjelder lokalsykehusene, vil jeg vise til den omfattende omtale som er gitt i forslag til statsbudsjett for 2005. Her fremgår det at lokalsykehusene har og fortsatt vil ha en viktig rolle i realiseringen av helsepolitiske mål. Også for disse må det være aksept for at det foretas omstillinger, men dersom eventuelle endringer skal gjennomføres, vil jeg stille krav om at dette inngår i en helhetlig strategi for spesialisthelsetjenesten. Uansett omstillinger eller ikke, det må være kvaliteten som kan oppnås på helsetjenestene, som må være styrende for hvordan vi organiserer disse tjenestene.

Rolf Terje Klungland (A)[12:05:53]: Fra den landsdelen som statsråden kommer fra, er han vel kjent med sykehusstrid og folks kamp for å beholde sine lokalsykehus. Når det er slik at ansatte og direktører i sykehussektoren nå er bekymret for eventuell nedleggelse av avdelinger, sentralisering osv. i forhold til den økonomien

som sykehusene har, er jeg litt overrasket over at det ikke bekymrer statsråden mer enn det synes som når han svarer meg på dette spørsmålet. Jeg vil derfor igjen spørre: Vil statsråden forsikre om at det ikke på grunn av budsjettet vil måtte foregå store rasjonaliseringer og innsparringer i sykehussektoren?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:06:54]: Først er det helt riktig som representanten Klungland sier, at jeg er godt kjent med strid når det gjelder sykehus. Etter 25 år som politiker med utgangspunkt i Vest-Agder kjenner jeg de fleste fasettene på dette. Det har også slått meg når jeg har reist andre steder i landet, at det problemet vi måtte ha i Vest-Agder, hvor sykehusene ligger med nok så nøyaktig fire miles mellomrom, for en del andre regioner i landet fremstår som et relativt luksuriøst problem. Men jeg har stor forståelse for at man ønsker å bevare det bestående – definitivt. Jeg tror imidlertid ikke jeg kan utstede noen garanti for at det ikke vil bli endringer i noe som helst hva gjelder avdelingsmessige strukturer og samling av kompetanse. Det å utvikle spisskompetanse er jo det som preger hele spesialisthelsetjenesten. Man ser en stigende grad av spesialisering. Det betyr at vi ikke kan gjøre alt overalt. Men all endring skal verken ha direktører eller andre som utgangspunkt, det er pasientens beste som vil være utgangspunktet.

Rolf Terje Klungland (A) [12:08:05]: Jeg registrerte svaret på spørsmålet fra Bjarne Håkon Hanssen, som gikk på inndeling av helseregioner, eller mangel på svar i forhold til hva statsråden vil gjøre med det. Vi i Arbeiderpartiet er bekymret for at vi nå vil få noen gigantiske helseregioner, spesielt i forhold til hva det kan bety for lokalsykehusene.

Så er det slik at de som er ansatt, og som merker dette på kroppen, er alvorlig bekymret for den økonomiske politikken overfor sykehusene som nå føres. Bekymrer ikke det statsråden i det hele tatt? Eller mener statsråden at de tillitsvalgte bekymringer for sykehusene og for sin arbeidssituasjon er ubegrunnet?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:08:59]: Jeg har ingen dokumentasjon for å si at noens bekymringer er subjektivt ubegrunnet. De som uttrykker at de er bekymret, forutsetter jeg er bekymret. Spørsmålet er hvilken vekt det skal legges på det i forhold til den bekymringen undertegnede måtte ha for pasientene og for behandlingen.

Jeg er ganske overbevist om at tidligere regjeringer som har lagt ned hele lokalsykehus, har gjort det fordi man mente man kunne oppnå et kvalitativt bedre tilbud. Og det faktum at vi har hatt og har en medisinsk utvikling, fører jo til at vi ikke kan gjøre alt overalt.

Jeg har ikke hørt noen som ønsker seg det helsevesenet vi hadde i 1960, i 1970 eller i 1980, for den saks skyld, hvor man nesten kunne gjøre alt overalt. Den høye grad av spesialisering gjør at det kan man ikke. Nå diskuterer vi faktisk om vi bør ha en felles skandinavisk holdning til hvor sjeldne sykdommer, eksempelvis, skal be-

handles. Det er det samme som også reflekteres i de regionale helseforetakene.

S p ø r s m å l 1 3

John I. Alvheim (FrP) [12:10:21]: Jeg har følgende spørsmål til den ærede helse- og omsorgsminister:

«Det skal angivelig ha gått ut et signal fra embetsverket i Helse- og omsorgsdepartementet til helseforetakene om at selv om ISF har økt fra 40 til 60 pst., forutsettes det at sykehusene ikke skal behandle flere pasienter i 2005 enn i 2004.

Kan statsråden avkrefte eller bekrefte at et slikt signal allerede er gått ut fra departementet til helseforetakene?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:11:01]: Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre er enige om en helhetlig avtale om statsbudsjettet for 2005. Denne avtalen innebærer at ISF-andelen økes fra 40 til 60 pst. fra 1. januar 2005. Regjeringen er bedt om å komme tilbake med en vurdering av og forslag til tiltak som sikrer kostnadskontroll i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2005, jf. Hagen-utvalgets innstilling, og som bl.a. også sikrer intensjonen i psykiatrisatsingen. I den forbindelse skal Stortinget også orienteres om utviklingen i sykehusøkonomien.

Økningen i ISF-andelen fra 40 til 60 pst. reduserer den økonomiske risikoen for regionale helseforetak ved økt aktivitet. Basisbevilgningen til de regionale helseforetakene er imidlertid også bestemmende for hvor stor aktiviteten skal bli, fordi kostnadskontrollen i ordningen forutsettes ivaretatt ved at ISF-satsen i gjennomsnitt ikke dekker marginalkostnaden. Dermed har de regionale helseforetakene ansvar for å sikre at basisbevilgningen ikke overskrides, slik at det oppstår driftsunderskudd.

Regjeringens forslag til budsjett for 2005 legger til rette for at aktiviteten i sykehusene kan videreføres på omtrent samme nivå som i 2004. Denne aktivitetsmåling er jo i utgangspunktet ikke endret gjennom budsjettavtalen, og departementet har heller ikke gitt nye styringssignaler knyttet til aktiviteten i helseforetakene i 2005, utover det som er formidlet i St.prp. nr. 1 for neste år.

Jeg arbeider nå med bestillingsdokumentet til de regionale helseforetakene på bakgrunn av St.prp. nr. 1, tilhørende innstilling fra sosialkomiteen og de vedtak som vil bli fattet ved behandling av denne innstillingen her i plenum neste uke. Dette bestillingsdokumentet vil bli sendt ut i første uke i januar og vil naturlig nok reflektere de vedtak som følger av avtalen mellom Fremskrittspartiet og regjeringspartiene i Stortinget.

John I. Alvheim (FrP) [12:13:11]: Jeg takker statsråden for svaret og føler meg beroliget med at et slikt signal som antydnet her ikke er gitt av helseministeren, men at dette er noe man kommer tilbake til i styringsbrevet.

Forslaget om å øke ISF fra 40 til 60 pst., som Fremskrittspartiet fikk vedtatt i budsjettforliket, gir foretakene et incitament til å utnytte sin kapasitet effektivt og øke

sine inntekter betydelig. Det tror jeg vil gi som resultat at vi kan få en økning av pasientbehandlingen, kanskje tilsvarende økningen fra 2002 til 2003 på 4 til 5 pst.

Er helseministeren enig i at en slik mulighet burde være til stede?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:13:57]: La meg helt definitivt slå fast når det gjelder representanten Alvheims innledning til spørsmålet, om såkalte signaler som måtte ha gått ut fra embetsverket: Bestillingsdokumentet, eller styringsdokumentet, som det ofte omtales som, går ut første uken i januar med undertegnede underskrift, og det er det som er styringsdokumentet for de regionale helseforetak.

Det dokumentet må selvfølgelig reflektere det faktum at vi øker ISF-andelen fra 40 til 60 pst., med de muligheter og de fallgruver som kan være knyttet til det. Ingen vil jo være tjent med at vi ikke har noen form for budsjettkontroll. Det er jeg fullstendig klar over heller ikke er representanten Alvheims utgangspunkt. Men hvor stor en eventuell vekst blir, er det vanskelig for undertegnede å tallfeste på bakgrunn av den dokumentasjonen jeg har pr. i dag.

John I. Alvheim (FrP) [12:15:02]: Jeg takker igjen helseministeren for svaret, og jeg tar som gitt at det er helseministeren som i sitt styringsbrev til foretakene gir de instruksjoner som er nødvendige, også når det gjelder økning av pasientbehandlingen i henhold til Stortingets intensjoner og Stortingets bevilgning.

Motkreftene til sykehusreformen er meget aktive med å spre rykter og negative karakteristikk om sykehusreformen som skaper uro, misforståelser og irritasjon rundt omkring, ikke bare i det enkelte sykehus, men særlig i det lokale miljøet.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:15:41]: Det som er hovedanliggendet til representanten Alvheim, som går på styringsdokument, tar jeg til etterretning.

At det er en uro i denne bransjen, er ikke noe nytt. Og at det er motkrefter, merker man jo kontinuerlig. Jeg føler imidlertid at det budsjettet som Regjeringen har foreslått, og den avtalen vi har gjort med Fremskrittspartiet, vil bety at flere pasienter blir behandlet neste år. Det vil naturligvis bli lagt en ramme i forhold til det. Men det faktum at vi har denne avtalen, med det substansielle innholdet, vil være reflektert i det dokumentet.

S p ø r s m å l 1 4

Øystein Hedstrøm (FrP) [12:16:45]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Omtrent 75 pst. av veitrafikken fra andre land kommer inn over E6 og E18 gjennom Østfold. Mange trafikkarfarlige utenlandske vogntog og lastebiler får fortsette sin ferd på tross av uegnede dekk og mangelfull kjøtingstrustning. Dette bidrar til å skape kaos i trafikken. Statens vegvesen kontrollerer kun 10 pst. av vogntogene.

Hvilke informasjons- og kontrolltiltak vil statsråden iverksette, slik at forholdene kan bedres?»

Statsråd Torild Skogsholm [12:17:23]: Statens vegvesen har opplyst at det er blitt en vesentlig bedring i både kjøretøystandarden og hjulutrustningen på de utenlandske vogntogene de siste årene. De som kjører fast til Norge, har tilnærmet like god standard som norske kjøretøy. Problemene skyldes nå først og fremst at en del av de kjøretøytypene som blir brukt, er lite egnet for kjøring på norske vinterveger, at en del sjåfører har manglende erfaring med kjøring på vinterføre, samt at kjetting ikke legges på i tide.

Statens vegvesen utfører daglig kontroller av tungtransporter. Kontrollene er spredd over hele døgnet, alle uke-dagene og hele landet. Kontrollene utføres både ved faste kontrollstasjoner og ved uanmeldte mobile kontroller. Jeg mener dette er en riktig prioritering av ressursene.

En omprioritering til døgnt kontroll ved de store grenseovergangene ville innebære en nedprioritering av kontrolloppgaver andre steder i landet hvor det kan være kritiske vegstrekninger, andre vær- og føreforhold samt både grenseoverskridende trafikk og lokaltrafikk.

Statens vegvesen legger til grunn følgende punkter i sin oppfølging av disse kontrollene:

- Regelverket skal håndheves strengt og konsekvent.
- Kontroller skal samordnes over regiongrenser og langs hovedvegnettet, slik at de kan overlappe hverandre og gi best mulig effekt.
- Kontrollene skal være målrettet og prioriteres ut fra kritiske vegstrekninger samt vær- og føreforhold.
- De dagene det er spesielt dårlige føreforhold, skal det foretas omprioriteringer av oppgaver og kontrolltider, slik at denne typen kontroll blir prioritert. Det skal spesielt tas hensyn til grenseoverskridende trafikk.
- Det skal gjennomføres preventive kontroller og et aktivt informasjons- og motivasjonsarbeid.

I tillegg til kontrollene på vegene har Statens vegvesen satt i verk informasjonstiltak nasjonalt og internasjonalt overfor tungbiltrafikken om kjøring på norske vinterveger.

Kampanjen «Donna Diesel» er et informasjonstiltak som retter seg mot utenlandsk tungtransport. Målet er å nå fram til utenlandske tungbilsjåfører, transportselskap og speditører med opplysning om forhold og regler gjeldende trafikk på norske vinterveger.

I informasjonsarbeidet vil Statens vegvesen bl.a. fokusere på følgende temaer:

- hvilke kjøretøy som er egnet og uegnet for bruk på vinterføre
- konsekvenser av å benytte kjøretøy hvor bruk av kjetting er vanskelig
- konsekvensene når man blir stoppet og holdt tilbake på grunn av manglende sikring av veggrep
- hvordan legge på kjetting, og det å legge på kjetting i tide
- konsekvensene for transportkjøpere som benytter transportører med dårlig transportsikkerhet på vinterføre

Dette er et viktig område for Statens vegvesen. Det er et arbeid som også passes på og delvis utføres av politiet, i samarbeid med Vegvesenet.

Øystein Hedstrøm (FrP) [12:20:42]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er nå slik at over halvparten av vogntogene som skaper kaos på norske vinterveier, er utenlandske.

Redningstjenesten Falck sier at de hittil i år har hatt 2 300 bergingsoppdrag for tungtransport. 1 200 av dem var utenlandske. Hos Viking Redningstjeneste sier man noe av det samme, man har hatt 2 400 oppdrag for nordmenn så langt, og minst like mange for utlendinger. Vi vet jo at vi har langt flere norske lastebiler som trafikkerer veiene i Norge, og da blir overrepresentasjonen av utenlandske kjøretøyer ganske stor.

Begge disse organisasjonene sier:

«Vi ser at mange utenlandske vogntog har dårlige dekk og dårlige kjettinger. Sjåførene har ofte mangelfull kunnskap om når de skal ta kjettingene i bruk, og har generelt lite erfaring og dårlig vurderingsevne i forhold til kjøring på glatt føre.»

Dette stemmer jo ikke helt med den fremstillingen statsråden hadde, men det er jo et betydelig problem. Mener ikke statsråden at det nå haster med å få innført tiltak, slik at vi får redusert ulykkesfrekvensen?

Statsråd Torild Skogsholm [12:22:01]: Det representanten her understreket, er at det er veldig viktig med både kontroll og informasjon. Det viser også at det arbeidet som Statens vegvesen allerede er i gang med, er viktig.

For det første: Det er nok helt riktig at en del utenlandske sjåfører har dårlig kunnskap om hvordan det er å kjøre på norske vinterveger. For det andre: Nå når vi heldigvis har fått innført kjettingpåbudet, er regelverket klinkende klart i forhold til hva som kreves for å kunne kjøre i Norge om vinteren, men man ser at det fortsatt mangler kunnskap i forhold til bl.a. å ta på kjetting. Derfor er det viktig at vi har kontroller rundt om i landet, og at det er folk til stede som kan ikke bare kontrollere, men også veilede i hvordan man bruker kjetting, sånn at alle aktører kan føle seg tryggere på norske veier.

Øystein Hedstrøm (FrP) [12:23:25]: Jeg takker statsråden for tilleggs svaret.

Jeg merker meg at forholdene i år når det gjelder kaos og trafikkproblemer, er noenlunde de samme som vi hadde for et år siden. Og det befolkningen spør seg om, er: Når kan vi se resultater i praksis, noe som virkelig monner?

Dette med informasjonstjeneste er viktig, og jeg vet at i en del andre land har man en meget god informasjonstjeneste. Lærer man av dem som har evaluert og lyktes med å få informasjonen til å gå inn, slik at vi nå etter hvert kan oppnå betydelig bedre resultater?

Statsråd Torild Skogsholm [12:23:42]: Jeg tror det er veldig viktig at vi samarbeider med alle parter som det

er mulig å samarbeide med, i forhold til disse informasjonskampanjene. Den informasjonen som det jobbes med, er ikke bare nasjonal ved at det blir gitt informasjon i det øyeblikk en kommer inn i landet. Det handler også om å være litt føre var og rett og slett å ta kontakt med de landene som disse transportselskapene kommer fra. Og denne aktiviteten er i full gang. Vi har fra norsk side kontakt med de norske ambassadene i ulike land, og vi har kontakt med selskapene. Vegdirektoratet har for øvrig innkalt Norges Lastebileier-Forbund og Transportbedriftenes Landsforening til møte den 14. desember for å diskutere samarbeid om informasjonsiltak rettet mot norske og utenlandske aktører, både på kort og på lang sikt.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg har fått tilbakemeldinger fra enkelte steder hvor man ser at det er en synlig kontroll, og at forholdene er blitt en smule bedre enn tidligere. Men vi står overfor en utfordring på dette området, så det er viktig ikke å hvile i dette arbeidet.

S p ø r s m å l 1 5

Per Roar Bredvold (FrP) [12:25:04]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Som et resultat av St.prp. nr. 42 for 2003-2004 ble det for Kongsvinger festning bestemt at det kun skulle være igjen et kommandantskap på 3 stillinger.

Hvor langt har man kommet i denne prosessen, og hvilke tanker har statsråden om framtidig bruk og styring av denne for festningens brukere og festningen som et viktig nasjonalmonument?»

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:25:28]: Ved behandlingen av Innst. S. nr. 234 for 2003-2004, knyttet til St.prp. nr. 42 for 2003-2004, vedtok Stortinget en ny distriktsstruktur for Heimevernet. Et nytt distrikt omfattende Hedmark og Oppland fylker ble opprettet med distriktsstab på Terningmoen i Elverum og med et underlagt kommandantskap på Kongsvinger festning. Kommandantskapet ble opprettet for å ivareta Forsvarets forpliktelser overfor festningsanlegget.

Som oppfølging av Stortingets vedtak har Heimevernsstaben startet arbeidet med forslag til framtidig driftskonsept for kommandantskapet på festningen. Dette arbeidet skal bl.a. avklare samarbeid og ansvarsdeling mellom kommandantskapet og Forsvarsbygg, Regional støttefunksjon på Romerike og Forsvarsmuseets utstillinger på festningen.

Forslag til driftskonsept skal ferdigstilles i løpet av første halvår neste år. Det legges videre opp til at de aktuelle stillingene i kommandantskapet lyses ut våren 2005.

I arbeidet med nytt driftskonsept inngår utarbeidelse av planer for en gradvis reduksjon av den militære tilstedeværelsen i tråd med Stortingets vedtak og ivaretagelse av en formålstjenlig drift av festningen. Hensikten er å få til en løsning som bevarer festningen som kulturminne og kulturarena og reduserer behovet for tilskudd til forvaltning, drift og vedlikehold så mye som mulig.

Som del av driftskonseptet vurderes også en styringsmodell der kommandantskapet utgjør en naturlig og nødvendig del sammen med Forsvarsbygg for å ivareta Forsvarets forpliktelser, nødvendig koordinering av kulturell virksomhet, forvaltning og utleie og kontakt med offentlige myndigheter.

I løpet av våren 2005 vil det bli arbeidet videre med en mulighetsstudie for sivil utnyttelse av bygningsmassen som i dag er i militær bruk, inkludert søk etter aktuelle leietakere. Det foreligger dokumentasjon av bygningsmassens tilstand og verneverdi samt vedlikeholdsplaner som gir et godt grunnlag for dette arbeidet. Framtidig bruk og tilpasning vil være basert på festningens kulturminneverdi, egenart og historie.

Kongsvinger festning vil dessuten stå sentralt i hundreårsmarkeringen av unionsoppløsningen. Det skal holdes en rekke arrangementer i juni, august og september, og et nordisk-baltisk forsvarsministermøte skal holdes der i august, nettopp for å understreke festningens betydning som nasjonalt monument.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:28:02]: Jeg takker statsråden for svaret, som jeg tolker som et positivt svar for festningens videre liv, selv om det foreløpig ikke er noe som er konkret og bestemt. Grunnen til min uro, og derav spørsmålet, er at det fortsatt er usikkerhet om hva et kommandantskap på tre personer konkret skal gjøre, om det er HV05s arbeid, eller om det er arbeid med å drifte festningen, eventuelt en kombinasjon.

Det kan virke som om HV05, Generalinspektøren for Heimevernet og de som er opptatt av festningen, kan ha noe forskjellige syn på hvordan dette skal drives videre. Og da er spørsmålet mitt – for å konkretisere det noe: Kan statsråden love at hovedoppgaven for et kommandantskap på tre personer skal være å ivareta festningens interesser, og at det er andre som skal ivareta HV05s arbeid?

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:28:58]: Jeg vil nødig foregripe den utredningen som pågår både i regi av Heimevernet og i regi av Forsvarsbygg for nettopp å løse det som er hovedutfordringen: best mulig bruk av festningen framover.

Da vi valgte å la Heimevernet fortsatt ha en tilknytning til festningen, var det fordi det er viktig at det også er aktivitet på våre festningsverk, selv om den militære aktiviteten i framtiden i større grad må kombineres med noe sivil og kulturell bruk.

Jeg skjønner veldig godt spørsmålsstillerens bekymring, for festningen er en bygning som vi bryr oss om, alle sammen. Men jeg kan i hvert fall love at jeg med stor interesse skal følge de utredningene som pågår i løpet av våren, og gjerne komme tilbake med mer utfyllende informasjon når vi har den tilgjengelig.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:30:00]: Jeg takker for svaret, som i hvert fall gjør meg noe mer beroliget. At vi har felles interesser her, tror jeg ikke det er den minste tvil om.

Ellers hørte jeg at statsråden tok opp dette med å bruke festningen videre. Jeg synes det er positivt at den kan brukes både militært og sivilt. En skal prøve å finne leietakere – jeg tror det var det ordet statsråden brukte, og ikke ordet salg. Jeg synes at hvis man bruker ordet salg i den prosessen som vi er inne i nå, særlig når vi nærmer oss hundreårsjubileet, blir det helt feil. Det er noen som snakker om at det som er innenfor festningen, skal vi beholde, men to bygninger, bl.a. Gyldenborg, kan vi vurdere – jeg understreker vurdere – å selge. Men statsråden brukte ikke det ordet. Jeg håper at statsråden heller ikke vil bruke det ordet i framtiden, for dette er en enhet som hører sammen.

Ellers kunne det kanskje være en tanke – om det er mulig – å se Kongsvinger festning sammen med Akershus festning og på en aller annen måte koble driften sammen.

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:31:04]: Jeg er helt enig med spørsmålsstilleren i at vi må helt klart ta sikte på at festningen blir i offentlig eie, at det offentlige tar et ansvar for den, ikke minst knyttet til de store kulturminneverdiene som ligger her. Men jeg vil legge til at det kan være et definisjonsspørsmål hva som inngår i festningens område. Her har jeg registrert at det lokalt er flere ulike syn. Det har bl.a. av enkelte vært hevdet at flerbruksbygget ikke bør inngå i festningsområdet, og bør kunne vurderes for salg. Dette blir et av de spørsmålene vi må vurdere nærmere i det arbeidet som skal pågå til våren. For meg er det viktigste at området blir brukt, at det blir et viktig knutepunkt for lokalmiljøet, og selvfølgelig at de offentlige utgiftene blir så lave som mulig. Fordi det også er andre interessenter som kan ha nytte av det, vil jeg inntil videre ha et pragmatisk syn på utleie eller salg, hvis det er interesse for enkeltområder som kan skilles ut.

S p ø r s m å l 1 6

Trine Skei Grande (V) [12:32:21]: «Ifølge Direktoratet for naturforvaltning har viktige forutsetninger i forbindelse med konsesjonsbehandlingen av Mossavassdraget i Nord-Trøndelag vist seg å være uriktige. Reguleringen har medført langt mer alvorlige skader på fiskebestanden enn det konsesjonsstyresmaktene la til grunn. Kompensasjonsgodtgjørelsen har ikke vært tilstrekkelig for å opprettholde laksebestanden, som nå er utrydnings-truet.

Ser statsråden for seg at konsesjonsvilkårene kan endres for å redde laksestammen i Mossavassdraget?»

Statsråd Thorhild Widvey [12:32:54]: Konsesjon til å regulere Meltingvatnet mv. i Mossavassdraget ble gitt Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk ved kongelig resolusjon av 4. desember 1981. I konsesjonsvilkårene ble det bestemt at det pålagte vannslippet skulle tas opp til revisjon etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser. Slike undersøkelser er gjennomført, og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har søkt om endring av vannslip-

pet. Søknaden ble, i tråd med vanlig praksis, sendt på bred høring av NVE, og det var i denne sammenheng uttalelsen fra Direktoratet for naturforvaltning framkom. På grunnlag av søknaden og de i høringsrunden innkomne uttalelser har NVE laget en innstilling i saken, som ble oversendt Olje- og energidepartementet for videre behandling. NVEs innstilling ble så sendt på høring til Miljøverndepartementet, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Mosvik kommune.

Departementet arbeider nå med å fastsette et endelig manøvreringsreglement for reguleringen av Meltingvatnet mv. i Mossavassdraget. Arbeidet foregår i nært samarbeid med natur- og miljøvernmyndighetene. Departementet ønsker å finne fram til et endelig manøvreringsreglement som ivaretar så vel miljøinteressene som hensynet til kraftproduksjonen. Manøvreringsreglementet skal vedtas ved kgl. resolusjon. Jeg tar sikte på at saken kan avgjøres i løpet av vinteren.

Trine Skei Grande (V) [12:34:24]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er glad for den positive tonen jeg hører.

Dette er et laksevassdrag som tidligere var et godt smålaksområde. Man tok opp nesten 1 000 kg laks. Det er to vatn, Ålvatnet og Meltingvatnet, som henger sammen med dette, og som har hatt veldig lav vannstand disse årene. Vannføringen i Mossavassdraget har vært veldig lav, og utfordringen er å beholde både laksestammen, elvemuslingene og våtmarksområdene der. Det er viktig for distriktskommuner at de ikke bare har et kraftverk å leve av, men at de også har muligheten til å leve av naturressursene rundt seg. Ser statsråden viktigheten av å beholde både laksestammen, elvemuslingene og våtmarksområdene knyttet til dette vassdraget?

Statsråd Thorhild Widvey [12:35:18]: Ja, absolutt. Jeg ser i særdeleshet behovet for å ivareta laksestammene, og andre viktige områder skal selvfølgelig tillegges vekt, man skal ikke bare ta hensyn til kraftproduksjonen. Jeg synes det også er viktig å understreke at fordelene ved at man har hatt dette systemet midlertidig, er at vi nå har anledning til å kunne fastsette et endelig vedtak. Så kan vi prøve å fange opp de endrede forholdene som har dukket opp underveis siden vassdraget ble undergitt konsesjon i 1981. Det betyr at vi selvfølgelig skal ivareta både miljøet og hensynet til laksestammen i framtiden. Jeg føler et sterkt behov for å understreke at jeg i behandlingen av denne saken spesielt vil vektlegge miljøhensynet og hensynet til den framtidige laksestammen, og at forholdene legges til rette for at man har muligheter for å imøtekomme det behovet.

Trine Skei Grande (V) [12:36:11]: Jeg synes det er meget betryggende.

S p ø r s m å l 1 7

May Hansen (SV) [12:36:27]: Jeg vil gjerne få stille et spørsmål til miljøvernministeren:

«Samferdselsdepartementet har nå gitt grønt lys for etablering av sivil flyplass på Rygge. Det som nå kan hindre en etablering, er at det ikke gis utslippstillatelse. Statsråden er godt kjent med forurensningsproblemene i Vansjø og SFTs rapport om vassdragets tilstand, som beskrives som meget alvorlig. Kommunene rundt Vansjø har sagt ja til etablering hvis det blir nullutslipp til Vansjø.

Kan statsråden forsikre kommunene at det blir nullutslipp ved etablering av sivil lufthavn på Rygge?»

Statsråd Knut Arild Hareide [12:37:10]: Eg er som miljøvernminister bekymra for forureiningssituasjonen i Vansjø. Vansjø er sterkt overbelasta av næringssalt, som i hovudsak kjem av utsepp av avløpsvatn og avrenning frå landbruket. Det er derfor viktig med utseppsreduksjonar for begge desse kjeldene. Det er òg viktig å hindra at nye forureinande utsepp aukar belastninga i vassdraget.

Eg har no teke initiativ til eit styrkt arbeid med å betra vasskvaliteten i Vansjø. Statens forureiningstilsyn er bl.a. bede om å innleia eit samarbeid med Morsaprosjektet for å utgreia dei mest aktuelle innsjøinterne tiltaka som bør gjennomførast i vassdraget.

Opning for sivil luftfart ved Rygge flyplass vil ha konsekvensar for miljøet som ein må ta omsyn til i samband med utseppsløyvet. Etableringa av flyplassen skal ha utseppsløyve etter forureiningslova for utsepp til vatn og grunn. Det er fylkesmannen i Østfold som er konsesjonsmyndigheit i saka, og Miljøverndepartementet er klagemyndigheit. Saka blir no handsama av fylkesmannen, og det er derfor ikkje riktig at eg no uttalar meg konkret om utseppstilhøva i saka.

May Hansen (SV) [12:38:29]: Tusen takk for svaret.

Jeg har en opplevelse av at statsråden tar vassdraget Vansjø på alvor, og han har også besøkt vassdraget. Det syns jeg er positivt. Men det er jo ikke bare Vansjø som er et problem i miljøperspektivet for denne flyplassen. Det er et overordnet miljøperspektiv også, ved det totale utslippet fra fly i Norge. Det er nå kapasitet både på Torp og på Gardermoen. Denne etableringen vil sannsynligvis gjøre at vi får større konkurranse, det blir flere halvtomme fly som flyr, og det tredje i miljøperspektivet er flystøy. Dette er da en sivil etablering av en flyplass i et boområde. Det er mange som bor innenfor støysonen, og dette er en nyetablering. Syns statsråden dette er greit i et miljøperspektiv?

Knut Arild Hareide [12:39:34]: Eg er glad for det engasjementet representanten May Hansen har i forhold til Vansjø. Eg veit òg at representanten har vore engasjert i den saka over lengre tid. Eg trur vi deler den bekymringa som vi no ser, over eit vassdrag som har utfordringar, og det er derfor vi no har sett i gang eit arbeid.

I forhold til spørsmålet er det klart at vi er nøyde til, òg i forhold til luftfartsforholda i Noreg, å sjå på heilskapen. Det gjeld miljøutfordringa generelt. Vi er nøyde til å sjå på og vurdere heilskapen. Og miljøaspektet meiner

eg må vera med i desse avgjerdene, som i alle andre avgjerder. Miljøet skal vera ein del av ein heilskap, der ein går inn på alle sektorane.

Det som gjer at eg ikkje går nærare inn på utseppsløyvet no, er at det er gitt førebels utseppsløyve fram til 31. desember 2007. Det har komme inn klage på det. Miljøverndepartementet vil vera klagemyndigheit når det gjeld forureiningsutseppet.

May Hansen (SV) [12:40:45]: Jeg vil gjerne takke for svaret.

Jeg må si at jeg setter pris på de svarene statsråden nå gir. Det virker som han er bekymret for at det etableres en sivil lufthavn på Rygge. Statsråden svarer også på mitt første spørsmål at hvis man åpner for sivil luftfart ved Rygge flyplass, vil det ha konsekvenser for miljøet som det må tas hensyn til i samband med utslippstillatelsen. Dette betyr jo, føler jeg, at det statsråden faktisk svarer på mitt første spørsmål, om det er mulig med nullutslipp fra en sivil flyplass, er nei, det er ikke mulig. Men kan statsråden svare meg på det en gang til: Er det mulig å etablere en sivil flyplass på Rygge som gir et nullutslipp? For det er det kommunene har gitt tillatelse til rundt Vansjø. Og kan statsråden si litt mer i forhold til at man her nyetablerer en sivil flyplass inne i et boområde, hvor mange bor innenfor støysonen?

Statsråd Knut Arild Hareide [12:41:48]: Eg har lyst til å replisera at det eg seier, er at opning for sivil luftfart ved Rygge flyplass vil ha konsekvensar for miljøet som det må takast omsyn til i samband med utseppsløyve. Eg seier ikkje da noko konkret om kva utseppsløyve det vil vera. Det er fylkesmannen i Østfold som vil ta den avgjerda, og Miljøverndepartementet vil eventuelt vera klagemyndigheit. Det som er viktig, er at vi ser heilskapen i forhold til situasjonen i Vansjø. Det må òg vurderast i forhold til Rygge flyplass, utan at eg har teke noka avgjerd om den konkrete saka. Det synest eg er viktig å streka under. Den konkrete saka er det fylkesmannen i Østfold som vil få på sitt bord, og Miljøverndepartementet vil eventuelt vera klagemyndigheit. Det eg er oppteken av, og det eg vil vere med og ta ansvar for saman med kommunane rundt, er den heilskaplege situasjonen for Vansjø. Det engasjementet deler eg med representanten Hansen.

May Hansen (SV) [12:42:49]: Takk for svaret.

Presidenten: Det var det siste spørsmålet i dagens spørretime.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 12.45.